

Innehållsförteckning

FÖRORD	4
SAMMANFATTNING	6
PROJEKTGRUPPENS FÖRSLAG TILL FORTSATT ARBETE	7
GEMENSAM INLEDNING.....	8
Modellbeskrivning	8
Förordningen om avgifter för prövning och tillsyn	12
MODELLBESKRIVNING NATUR.....	14
MODELLBESKRIVNING VATTENSKYDDSSOMRÅDEN	15
.....	15
Övergripande.....	15
MODELLBESKRIVNING VATTENVERKSAMHET	19
Övergripande.....	19
Övergripande planering (5350)	20
Anmälningssärenden (5351)	21
Anmälan enligt § 9 a (53511)	21
Anmälan enligt § 15 (53512)	21
Egeninitierad tillsyn (5352).....	22
Markavvattning (53521).....	22
Dammsäkerhet (53522).....	22
Övriga vattenverksamheter (53523)	25
Utredning av tillståndssituationen	25
Vattenkraftverk	25
Andra dammar.....	26
Vattenbortledning och vattenuttag	26
Andra vattenverksamheter	27
Uppföljning av anmälningssärenden	27
Händelsestyrd tillsyn (5353).....	28
Markavvattning (53531).....	28
Dammsäkerhet (53532).....	28
Övriga vattenverksamheter (53533)	28
MODELLBESKRIVNING MILJÖSKYDD	29
.....	29

Övergripande.....	29
Miljöfarlig verksamhet (555).....	29
Kemiska produkter och biotekniska organismer (565)	31
Kemiska produkter och biotekniska organismer (5651), köldmedierapporter.....	31
Avfall (566)	31
Transport av avfall/farligt avfall (5662).....	31
Kommunala avfallsplaner (5663).....	32
Gränsöverskridande avfallstransporter (5664)	32
Dumpning (5666 och 5667).....	33
Tillsyn av övrigt miljö- och hälsoskydd (567).....	33
Händelsestyrd tillsyn av övrigt miljö- och hälsoskydd (5671)	33
Annan tillsyn utöver miljöbalken.....	33
Sevesoverksamheter (458).....	33
Tillsyn enligt lagen om allmänna vattentjänster (5673).....	34
MODELLBESKRIVNING FÖRORENADE OMRÅDEN (575).....	36
.....	36
Övergripande.....	36
Återkommande tillsynsobjekt	36
Avgränsade insatser	40
Inkommande tillsynsobjekt	41

FÖRORD

Miljösamverkan Sverige tog inom ramen för projektet Behovsutredning del 2 fram en modell för behovsutredning som var färdig i augusti 2016. Modellen byggde i sin tur på det material som togs fram inom ett föregående projekt om behovsutredning som Miljösamverkan Sverige bedrev under åren 2012-2014.

Syftet med modellen från augusti 2016 var att den skulle möjliggöra jämförelser mellan länsstyrelserna, vara enkel och innebära så få individuella bedömningar som möjligt samt vara så lika som möjligt för alla verksamhetsområden. Syftet var även att den skulle kunna svara upp mot redovisning enligt förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken (FAPT) kap 10 § 4. Inför länsstyrelsernas första redovisning enligt FAPT kap 10 § 4 i februari 2017 lät projektet även ta fram ett fristående dokument med frågor och svar kring modellen.

En översyn av modellen genomfördes under 2017. Syftet med översynen var att

- i. Rätta till brister i modellen med hjälp av synpunkter från länsstyrelserna.
- ii. Uppdatera modellen med anledning av förändrade verksamhetskoder vid länsstyrelserna (VÄS) och förändrad lagstiftning.
- iii. Inarbeta det fristående dokumentet med frågor och svar i själva huvudrapporten.

Under oktober 2018 har en mindre justering gjorts av materialet vilket resulterat i följande ändringar

- Räknefel är justerade i excelfilens naturdel
- Ändringar för Seveso, både i rapport och i excelfil
- Ändringar för GRÖT (gränsöverskridande avfallstransporter), både i rapport och i excelfil

En större översyn av modellen gjordes under våren 2019:

- Förslag till förändring i VÄS vad gäller naturvårdstillsyn.
- Tillsyn rörande Invasiva främmande arter (IAS) har införts i behovsutredningen under naturvård (obs, även vattenarterna hanteras här). Eftersom mycket fortfarande är oklart kommer dessa delar att utvecklas vid senare uppdateringar.
- För vattenverksamheter har texten bytts för dammsäkerhet. Vidare är löptexten nedkortad och hänvisning har skett för vattenkraft om den nationella planen för omprövning. I excelfilen finns en ny rad för projekt och flera nyckeltal är ändrade.
- Avsnittet gällande vattenskydd har omarbetats, både i texten och i excelfilen för beräkning av beräknat tillsynsbehov.
- Avsnittet miljöfarliga verksamheter har omarbetats med nya resursbehov för täkter samt lantbruk. Exempel ges även på när särskilda tillägg får göras.
- Avsnittet för Sevesotillsyn har justerats avseende vilken andel av behovet som tillfaller länsstyrelserna. Även här ges exempel på när särskilda tillägg kan göras.
- Lagen om allmänna vattentjänster (LAV) har kompletterats med ett stycke avseende återkommande objekt.
- Avseende förorenade områden har ett avsnitt lagts till som förtydligar modellen och eventuellt behov av justering av framräknat behov. Avsnittet om framtida utvecklingsbehov har tagits bort.

Naturdelen har uppdaterats under 2022 och modellbeskrivningen återfinns i ett separat dokument. Beräkningarna görs i en separat excelfil som ska redovisas till Naturvårdsverket tillsammans med beräkningsfilen för övriga sakområden (vattenskydd, vattenverksamhet, miljöskydd och förorenade områden) vid rapportering enligt FAPT kap 10 § 4.

Följande personer har deltagit i projektgruppen som arbetat med översynen av modellen 2019:

Lotta Sahlin Skoog, Länsstyrelsen Västra Götaland, miljöskydd
Anna Helsing Abrahamsson, Länsstyrelsen Halland, miljöskydd
Klas Köhler, länsstyrelsernas tillsynssamordnare, förorenade områden
Mats Rydgård, Länsstyrelsen Västra Götaland, vattenverksamheter
Erika Andersson, Länsstyrelsen Västmanland, vattenskydd
Emilia Wolfhagen, Länsstyrelsen Uppsala, naturvård
Lena Strömvall, Länsstyrelsen Västmanland, naturvård
Ingela Höök, Miljösamverkan Sverige, projektledare

Vid framtagandet av den ursprungliga modellen 2016 deltog även

Ina Barkskog, Länsstyrelsen Västmanland, vattenverksamheter
Elin Ileskog, Länsstyrelsen Östergötland, miljöskydd
Madeleine Karlsson, Länsstyrelsen Kronoberg, miljöskydd

Modellen består av ett beskrivande dokument och en bilaga med beräkningsfil. Materialet finns att hämta på Miljösamverkan Sveriges hemsida www.miljosamverkansverige.se

Varje enskild myndighet ansvarar själv för tillämpningen av materialet.

SAMMANFATTNING

Syftet med projektet har varit att ta fram en modell för behovsutredning som möjliggör jämförelser mellan länsstyrelserna. Målet har varit att modellen ska vara enkel och innebära så få individuella bedömningar som möjligt. Den ska dessutom vara så lika som möjligt för alla verksamhetsområden.

I Förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken (FAPT) finns bland annat krav på att redovisa kostnader för nödvändiga tillsynsåtgärder. Länsstyrelsen behöver även redogöra för skälen för sina bedömningar. Länsstyrelserna ska vidare samverka för en enhetlig redovisning.

Projektgruppen har gjort följande tolkningar:

- Nödvändiga tillsynsåtgärder är det som anges i behovsutredningen
- Genom att beskriva tillsynsbehovet inom respektive verksamhetsområde uppfylls kravet på att redogöra skälen för bedömningarna

Modellen finns beskriven i text och är uppdelad på områdena naturvård, vattenskyddsområden, vattenverksamhet, miljöskydd och förorenade områden. Inom de olika områdena finns schablontider som ska användas för att uppskatta resursbehovet. Till respektive område finns en excelmall som ska användas för att sammanställa tillsynsbehovet inom respektive områden. I excellmallen finns också en sammanfattande tabell för beräkning av kostnader som ska användas vid redovisning enligt FAPT.

PROJEKTGRUPPENS FÖRSLAG TILL FORTSATT ARBETE

Tanken är att modellen ska utgöra en hjälp för att få en jämförbarhet av tillsynsbehovet mellan länen. Modellen kommer att fortsatt behöva utvecklas och revideras allt eftersom. Projektgruppen föreslår att förvaltningsorganisationen ansvarar för att vidareutveckling av modellen genomförs.

Projektgruppen ser även att det finns behov av att uppdatera mallen för Tillsynsplan (framtagen av Miljösamverkan Sverige 2011) för att denna bättre ska överensstämma med modellen för Behovsutredning samt underlätta redovisningen enligt FAPT.

Förslag till ändringar i FAPT

Projektgruppen anser att skrivningarna i 3 och 4§ i FAPT:en behöver ses över. Inom projektet har 4§ uttolkats så att den omfattar fler områden än 3§, t ex tillsyn inom naturvård och förorenade områden. Projektgruppen föreslår att kostnader och intäkter för alla områden ska ingå i 3§.

För tillsyn av förorenade områden, vattenverksamhet och viss tillsyn enligt artskyddsförordningen används inte möjligheten att ta ut avgifter fullt ut¹. Skillnaden mellan de intäkter som faktiskt tas ut och de intäkter som skulle kunna tas ut framgår inte av rapporteringen enligt FAPT som den är utformad i dagsläget. Detta skulle behöva förtydligas.

Förslagsvis behöver 3§ utökas med en punkt om kostnadsintäkter för tillsyn inom förorenade områden och naturvård. Det skulle öka jämförbarheten med siffrorna som redovisas enligt 4 §.

FAPT:en behöver också justeras vad gäller nivåerna på vissa avgifter, eftersom det är tydligt att avgifterna för en del typer av branscher är subventionerade. Det gäller exempelvis lantbruk och täkter. Avgifterna för dessa behöver öka för att motsvara den tid för tillsyn som är nödvändig.

Det borde också vara möjligt att ta ut timavgift för sådana aktiviteter som inte täcks av de fasta avgifterna, såsom tillsyn över förorenade områden som riktar sig mot någon som inte är ansvarig enligt 10 kap. miljöbalken, t ex för hantering av en § 28-anmälan vid en exploatering.

---

¹ [Uppföljning av länsstyrelsernas tillsyn av vattenverksamheter för år 2014, Havs- och vattenmyndighetens rapport 2015:31.](#)

GEMENSAM INLEDNING

Modellbeskrivning

Modellen utgår från länsstyrelsernas gemensamma VÄS-struktur. Den utgår även från indelningen i kategorierna *återkommande tillsynsobjekt*, *avgränsade insatser* (tidigare tänkbara objekt) och *inkommande* från Miljösamverkan Sveriges första projekt om behovsutredningar.

Indelningen följer samma grundstruktur för samtliga tillsynsområden (naturvård, vattenskydd vattenverksamhet, miljöskydd och förorenade områden). Detaljer kring hur indelningen faktiskt gjorts skiljer sig emellertid åt mellan områdena. Detta beskrivs vidare under respektive tillsynsområde.

Med *återkommande tillsynsobjekt* avses sådana verksamheter som prövats eller finns registrerade på länsstyrelserna (exempelvis miljöfarliga verksamheter, naturreservat eller dammar) eller på annat motsvarande sätt uppvisar ett tydligt återkommande tillsynsbehov (exempelvis prioriterade förorenade områden). Noteras bör att både egeninitierat och händelsestyrt arbete inkluderas för dessa objekt. I normalfallet omfattas således allt tillsynsarbete som avser de återkommande objekten.

För det fall det bedöms finnas, eller uppkommer, ett behov av att under en avgränsad period arbeta koncentrerat med vissa återkommande objekt kan det dock vara lämpligare att lägga in sådan tid under avdelningen *avgränsade insatser*. Detta då sådant arbete förväntas pågå under en viss tid för att sedan upphöra. Det kan exempelvis utgöras av projektlika insatser till följd av ändringar i lagstiftning, inventeringsliknande tillsynsarbete till följd av ny kunskap eller riktade tillsynsinsatser av stor men förväntat övergående omfattning.

Med *inkommande tillsyn* avses alla inkommande ärenden och händelsestyrt arbete som omfattar andra objekt än de som kategoriseras som *återkommande tillsynsobjekt*.

Med *avgränsade insatser* avses projektliknande och därmed tidsmässigt avgränsade och egeninitierade tillsynsinsatser där ett behov uppstår under en begränsad tid. Exempel på detta är insatser riktade mot en viss typ av objekt, bransch, område eller liknande. Notera även vad som framgår om *avgränsade insatser* för *återkommande tillsynsobjekt* ovan.

Inom dessa tre kategorier har schablontider satts för att kunna uppskatta resursbehovet för tillsyn relaterat till antalet tillsynsobjekt. Schablontiderna har, där det varit möjligt, tagits fram med aktuella tillsynsavgifter som grund. I övriga fall har skattningar av tidsåtgång byggts på uppföljning, erfarenheter från länsstyrelserna och deltagarna i projektgruppen. Detaljerad beskrivning av schablontiderna framgår under respektive tillsynsområde. Till respektive tillsynsområde finns en excelmall som ska användas för att sammanställa tillsynsbehovet inom respektive områden. I excellmallen finns också en sammanfattande tabell för beräkning av kostnader som ska användas vid redovisning enligt FAPT.

Det resursbehov i tid som räknas fram utgörs av faktisk tillsynstid d.v.s. enbart den tid som tydligt kan kopplas till tillsyn av det aktuella objektet eller ärendet. Övrig tid såsom exempelvis deltagande i allmänna möten, kompetensutveckling (både generell och specifik) etc. ingår inte. Denna tid måste läggas till för att kunna erhålla antal tjänster, årsarbetskrafter eller motsvarande. Generellt beräknas

denna tid utgöra 25 % av arbetstiden. Antal årsarbetskrafter fås därför fram genom att dividera tillsynstiden med 0,75. Se även formeln på sid 14.

Utgångspunkten för modellen har varit att behovsutredningen ska vara så enkel och likformig som möjligt. Detta har inneburit att flera förenklingar har behövt göras och att alla ingående parametrar därför inte alltid stämmer helt överens med verkligheten. Målsättningen har varit att så långt som möjligt skapa en jämförbarhet mellan länen snarare än att kunna beskriva behovet exakt rätt för alla län i antal dagar eller liknande. Detta förhållningssätt, d.v.s. hellre lika än exakt rätt delas av Naturvårdsverket. Modellen är i dagsläget dock inte helt jämförbar mellan de olika tillsynsområdena (naturvård, vattenskydd vattenverksamhet, miljöskydd och förorenade områden). Vi bedömer dock att det inte är möjligt att åstadkomma detta eftersom det råder så olika förutsättningar mellan de olika tillsynsområdena.

Behovet av tillsyn redovisas som timmar per år i modellens exceltabell (bilagan till detta dokument):

- I vita celler kan siffror fyllas i.
- Grå celler ska inte fyllas i.
- Gula celler innehåller beräkningar och uppdateras automatiskt.
- Gröna celler innehåller den totala summan tid och uppdateras automatiskt.

I mallen anges i några beräkningsceller att formeln är fel på grund av division med noll. Detta felmeddelande försvinner när cellerna har fyllts i och talet noll i den aktuella nämnaren har bytts ut mot annan nämnare. I några beräkningsceller står det även #VÄRDEFEL! beroende på att vi skrivit text i en del vita rutor som ska fyllas i. Detta meddelande försvinner också när det fylls i siffror i de vita rutorna

Treårig behovsutredning

Enligt miljötillsynsförordningen 1 kap 6 § ska behovsutredningen avse en tid om tre år. Utredningen ska ses över vid behov och minst en gång per år.

För att tydliggöra vad behovet är för respektive år finns det i excelbladet för behovsutredningen tre likadana redovisningsblock bredvid varandra (ett för varje år). De flesta tillsynsaktiviteterna kan föras in lika för varje år. Däremot ska enskilda förväntade aktiviteter tex inom avgränsade insatser föras på det år som aktiviteten behöver göras på. Använd +-tecknet ovanför rubrikerna "år 1", "år 2" och "år 3" i excelbladet för att styra vilket/vilka år du vill visa.

Observera att redovisningen till FAPT ska avse behovet för föregående år jämfört med det år redovisningen sker.

Avgränsning av behovsutredningens omfattning

Behovsutredningen ska inriktas på att beskriva det välavvägda och realistiska tillsynsbehovet så långt det är möjligt. Det ger ett rimligt behov att förhålla sig till vid de prioriteringar som behöver göras jämfört med tillgängliga resurser och andra förutsättningar i den fortsatta planeringen. Detta

föreslogs i den rapport som togs fram i Miljösamverkan Sveriges första projekt om behovsutredningar 2014² och har varit en utgångspunkt för detta projekt.

Länsstyrelsens tillsynsuppdrag i en behovsutredning skulle kunna bli oerhört stort om vi utgår från allt som är möjligt att utöva tillsyn över enligt miljöbalken, sett till antalet tillsynsområden och potentiella tillsynsobjekt.

Utgångspunkten för de avgränsningar som vi behöver göra redan i behovsutredningen är att bedöma om det riskerar att ske en negativ påverkan på människors hälsa eller miljön ifall vi inte utför någon tillsyn, dvs en riskklassning. Om risken bedöms vara försumbar, även på lång sikt, bör man fundera över om den aktuella tillsynsuppgiften är nödvändig.

I praktiken innebär detta att avgränsningar och prioriteringar av tillsynsbehovet sker utifrån verksamheters och objekts miljöpåverkan. Ju större miljöpåverkan desto mer återkommande bör tillsynen också vara. I vissa fall, som för exempelvis tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter, framgår objektets risk för miljöpåverkan och därmed vikten av tillsyn av förordningstext (hur mycket avgift som verksamheterna betalar). I andra fall krävs vissa bedömningar. Detta gäller exempelvis förorenade områden där de prioriterade förorenade områdena (riskklasserna 1 och 2) behöver en återkommande tillsyn medan resterande områden kan hanteras vid behov. Vid naturvårdstillsyn behöver behovet bedömas utifrån risk för negativ påverkan på naturvärden av förekommande verksamheter eller åtgärder. I skyddade naturområden ökar behovet till exempel vid pågående verksamheter eller där det är hög grad av mänsklig aktivitet. För vattenverksamheter finns det påtagliga behov av tillsyn såväl av större anläggningar med tillstånd som mindre där tillstånd saknas. Bedömningar av åtgärdsbehov finns beskrivet i VISS.

Avgränsning av vilka arbetsuppgifter som omfattas av behovsutredningen

Behovsutredningen ska omfatta sådan tillsyn som enligt länsstyrelsernas tidredovisningssystem (Verksamhets och ärendestruktur, VÄS) definieras som tillsyn under verksamhetskoderna 50-57 och som baseras på miljöbalken.

Därutöver bör tillsynen inom områden som är nära knuten till miljöbalkstillsynen eller hör till sakområdet naturvård och miljöskydd i övrigt ingå i behovsutredningen. Det gäller exempelvis tillsyn av ärenden rörande terrängkörning, Sevesolagen, och Lagen om allmänna vattentjänster. Dessa områden ska dock inte redovisas enligt FAPT.

Tillsynsvägledning, förvaltning och skötsel av skyddade områden samt prövning av tillstånd utgör däremot exempel på insatser som inte är tillsyn. De ska därmed inte ingå i behovsutredningen.

Avgränsning mellan tillsynsområden

Det finns ett antal ärendetyper/tillsynsinsatser där tillsynsområdena går in i varandra. Det kan exempelvis gälla en vattenverksamhet som påverkar ett förorenat område eller en miljöfarlig verksamhet som påverkar ett naturvårdsobjekt. Huvudregeln bör vara att den *ursprungliga* orsaken till ärendet även styr vilket tillsynsområde som har hand om ärendet och var tillsynsbehovet ska bedömas. Angränsande tillsynsområden är då enbart ett stöd till tillsynsområdet som hanterar

---

² Se Miljösamverkan Sveriges tidigare projekt om behovsutredningar:
<http://www.miljosamverkansverige.se/Sv/projekt-och-rapporter-/metodik,-juridik-och-planering/Pages/optimal-behovsutredning.aspx>

ärendet. Det kan emellertid uppkomma situationer där ett ärende inom ett tillsynsområde leder till ett nytt ärende inom ett angränsande tillsynsområde. Så kan vara fallet om en vattenverksamhet leder till att tillsynskrav behöver ställas på utredning och åtgärd av ett förorenat område. Det nya ärendet hanteras då som tillsyn av förorenade områden.

Det finns en viss oklarhet om hantering av statusrapporter för industriutsläppsverksamheter inom tillsynen ska ske inom ramen för miljöfarlig verksamhet eller förorenade områden. I den modell som föreslås nedan ligger denna tillsynsuppgift på miljöfarlig verksamhet, vilket har beaktats när schabloniderna tagits fram. Förorenade områden utgör således bara ett expertstöd till tillsyn av miljöfarlig verksamhet i dessa fall. Om granskning av statusrapporten leder till tillsynsåtgärder för förorenade områden gäller samma som ovan d.v.s. det hanteras som ett nytt ärende inom tillsyn av förorenade områden.

Denna situation kan även uppstå när länsstyrelsen yttrar sig i ärenden rörande annan lagstiftning, t ex PBL, vägslag m.m. Huvudregeln bör även här vara att den *ursprungliga* orsaken till ärendet styr vilken verksamhetskod som arbetet förs på. Övriga berörda sakområden är då enbart ett stöd till det ursprungliga ärendet. Om en fråga, som berör miljöbalken, i ursprungsärendet blir tillräckligt stor kan ett nytt ärende upprättas. Exempelvis samråd om försiktighetsåtgärder för fridlysta arter i ett planärende. Det nya ärendet hanteras då som förebyggande tillsyn av artskydd (527).

Restider

Vad gäller restid för att kunna utföra tillsynsbesök utgår modellen från den tid som anges i FAPT dvs maximalt två timmar vid ett och samma tillfälle. Restiden är således inkluderad i schabloniden. Längre restider än två timmar utjämnas i normalfallet av att det i många fall är fråga om kortare restider, dvs totalt sett räcker de två timmarna oftast till för att täcka en genomsnittlig restid till objekten. Sannolikt planeras även tillsynsbesök vid objekt med långa restider med andra objekt vilket medför att den längre restiden kan slås ut på två eller flera objekt.

På grund av storlek på län och placering av länsstyrelsens kontor har projektgruppen dock bedömt att det i två län, Västerbotten och Norrbotten kan vara aktuellt att frångå principen om en maximal restid på två timmar. I dessa två län kan det således vara aktuellt att göra tidstillägg för restid. Projektgruppen anser att de aktuella länen ska vara väldigt restriktiva med denna möjlighet och enbart använda den i undantagsfall. Eventuella tidstillägg bör även motiveras och kommenteras särskilt.

Förordningen om avgifter för prövning och tillsyn

I kap 10 i förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken (nedan kallad FAPT) framgår att länsstyrelserna årligen ska redovisa kostnader och inkomster för vissa typer av arbete (3 §). Länsstyrelserna ska därutöver enligt 4§ också redovisa "beräknade kostnader för nödvändiga tillsynsåtgärder som enligt länsstyrelsernas bedömning inte kan täckas av avgifterna" enligt FAPT:en. Länsstyrelserna ska vidare ange skälen för sina bedömningar (4§) samt samverka för en enhetlig redovisning (5 §). Redovisningen ska ske till Naturvårdsverket.

Redovisning enligt 10 kap. 4 § FAPT

I 4§ efterfrågas beräknade kostnader för nödvändiga tillsynsåtgärder. "Nödvändiga tillsynsåtgärder" likställer projektgruppen med det behov som ska tas fram enligt miljötillsynsförordningen (1 kap 6 §). Den tolkningen har stämts av med Naturvårdsverket och miljödepartementet under projektets gång. Behovsutredningen ska täcka alla tillsynsområden enligt miljöbalken och gruppens tolkning är därför att redovisningen enligt 4 § även ska innehålla kostnader för nödvändiga tillsynsåtgärder inom fler områden än de som anges i 3 §.

I behovsutredningen anges tid för olika tillsynsåtgärder. För att räkna fram kostnader utgår vi från följande:

- produktiv arbetstid motsvarar 75 % av en tjänst
- kostnaden för vår arbetstid är 800 kr/h³.

Den totala kostnaden för tillsyn blir således:

$$\text{Behov (h)} * (1/0,75) * 800 \text{ kr/h}$$

Räkneexempel: Behovet för tillsyn inom VÅS xxx är uträknat till 100 timmar. Totalkostnaden för den tillsynen blir $100 * (1/0,75) * 800 \text{ kr} = 106\,667 \text{ kr}$.

Redovisningen enligt 4§ ska bara innehålla de tillsynsåtgärder som inte täcks av avgifterna. Därför behöver de intäkter som vi redovisar enligt 3 § (miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet) dras ifrån för de respektive områdena innan redovisning enligt 4 §. I 3 § punkt 1 ska den sammanlagda intäkten för både tillsyn och prövning av miljöfarlig verksamhet anges. Därför behöver intäkten för tillsyn respektive prövning särskiljas för att det ytterligare behovet för tillsyn ska kunna räknas fram. Tillsynsavgiftens andel i den totala avgiften är 57 % för lantbruk, 30 % för täktverksamheter samt 65 % för övriga verksamheter. Redovisningen enligt 4 § behöver utgå från intäkten för tillsyn och den behöver räknas ut särskilt. Detta framgår av den flik i den tillhörande excel-filen som heter "Sammanfattning år 1 och FAPT"

Redovisningen till FAPT ska avse behovet för föregående år jämfört med det år redovisningen sker. Detta för att behovet ska kunna jämföras med utfallet av genomförd tillsynstid samt tillsynsintäkter för det år som passerat.

Skälen för våra bedömningar

I redovisningen ska länsstyrelserna också ange skälen för sina bedömningar. Om alla länen använder den här modellbeskrivningen kommer det bli så jämförbara bedömningar som möjligt gällande behov

---

³ 800 kr/h är den timkostnad för tillsyn som i regel anges i FAPT:en i de fall timavgift ska utgå.

för tillsyn. Om ett län gör avsteg från modellen behöver det dock motiveras i redovisningen. Projektgruppen är medveten om att modellen kan uppfattas som förenklad och schablonartad, men vår bedömning är att det behövs för att vi ska kunna ta fram ett så jämförbart underlag som möjligt. Det synsättet har stämts av och är sanktionerat av Naturvårdsverket och projektets faddrar under arbetets gång.

Är det skillnad mellan teoretisk och praktisk intäkt?

Inom ämnesområdena förorenade områden, vattenverksamheter och naturvård ska länsstyrelserna enligt FAPT ta ut en tillsynsavgift för vissa typer av uppgifter. För vattenverksamheter gäller exempelvis ”operativ tillsyn över vattenverksamhet utom markavvattning” och den intäkten ska redovisas enligt 3§ punkt 9. Inom förorenade områden och naturvård finns dock inget krav på vare sig intäkt- eller kostnadsredovisning i 3§. Erfarenhetsmässigt faktureras den här typen av tillsyn i varierande omfattning. Det är inte möjligt att i efterhand ta reda på hur stor den avgiften skulle ha varit så redovisningen enligt 4§ inkluderar viss tid som man skulle kunna ta ut en avgift för. Förslagsvis behöver 3§ utökas med en punkt om kostnadsintäkter för tillsyn inom förorenade områden och naturvård. Därefter kan uppföljning ske kring varför avgifter inte tas ut för dessa uppgifter.

MODELLBESKRIVNING NATUR

Naturdelen har uppdaterats under 2022 och modellbeskrivningen återfinns i ett separat dokument. Beräkningarna görs i en separat excelfil som ska redovisas till Naturvårdsverket tillsammans med beräkningsfilen för övriga sakområden (vattenskydd, vattenverksamhet, miljöskydd och förorenade områden) vid rapportering enligt FAPT kap 10 § 4.

MODELLBESKRIVNING VATTENSKYDDSOMRÅDEN

Läsanvisning

Innan du läser de områdesspecifika beskrivningarna behöver du läsa dokumentets första kapitel "Gemensam inledning".

Övergripande

Modellen är ett verktyg för att få en nationellt jämförbar bedömning av tillsynsbehovet. Situationen skiljer sig dock mellan olika län eftersom vattenskyddsområdena varierar i antal och storlek. Tillsynsarbetet kan läggas upp på olika sätt vid olika länsstyrelser, och förutsättningarna för tillsynen är i olika i olika delar av landet. Den här modellen utgår från en beräkning av tidsbehovet för tillsyn av tillsynsobjekt inom vattenskyddsområdena. Ett tillsynsobjekt anses vara en specifik verksamhet inom ett vattenskyddsområde.

I enskilda fall, där det krävs en väsentligt större resurs eller där man anser att tiden bör beräknas på ett annat sätt, kan angiven beräkning i schablon frångås. Detta behöver då motiveras i behovsutredningen.

Modellen utgår från länsstyrelsernas gemensamma VÄS-struktur och är uppdelad i kategorierna "återkommande tillsynsobjekt" "avgränsade insatser" och "inkommande". Behovsutredningen ska enligt 1 kap. 6 § miljötillsynsförordningen visa på behovet av miljöbalkstillsyn under tre år framåt. Tanken är att denna modell för behovsutredning ska användas av alla län i länsstyrelsernas FAPT-redovisning. Detta för att få en redovisning som är jämförbar mellan länen.

Vad är tillsyn

Tillsyn av vattenskyddsområden handlar om att kontrollera efterlevnaden av den föreskrift som finns för varje enskilt vattenskyddsområde. För att kunna göra det krävs tillsyn av de verksamheter som bedrivs inom vattenskyddsområdet.

Tillsynen kan bestå av såväl administrativ skrivbordstillsyn som besök på plats. Tillsyn är en grundläggande förutsättning för att syftet med vattenskyddsområdet ska uppnås. Den operativa tillsynen inom ett vattenskyddsområde görs mestadels gentemot verksamhetsutövare.

Enligt miljöbalken omfattar begreppet tillsyn inte bara kontroll av att föreskrifterna följs, utan också informations- och rådgivningsinsatser, vilket framgår av 26 kap. 1 § miljöbalken.

Information och rådgivning är en tillsynsinsats som görs i förebyggande syfte för att förhindra oönskade aktiviteter och olyckor inom vattenskyddsområdet. Information och rådgivning kan t.ex. ske i samband med planerat tillsynsbesök, genom uppsökande verksamhet, eller att bjuda in till informationsmöten. Ett tillfälle att ge allmänheten och de som har verksamheter inom vattenskyddsområdet information kan vara att, i samverkan med den kommunala VA-huvudmannen, bifoga information i samband med utskick av till exempel VA- eller renhållningsfakturor.

Inom ett vattenskyddsområde finns ofta flera olika tillsynsobjekt. Det kan t.ex. vara verksamheter som hanterar petroleumprodukter eller kemiska bekämpningsmedel, har olika typer av upplag, utsläpp av avloppsvatten, schaktningsarbeten och tåktverksamhet m.m.

Det är ofta flera operativa tillsynsmyndigheter som har tillsyn över samma tillsynsobjekt. Exempel på ytterligare tillsynsmyndigheter är Länsstyrelsens egna arbete med miljöskyddstillsyn, de kommunala miljökontoren eller motsvarande, Skogsstyrelsen och Försvarsinspektören. Det är därför viktigt att tillsynsmyndigheterna har samverkan och dialog med varandra för att tillsynen ska bli så effektiv som möjligt.

VA-huvudmannen har inte något tillsynsansvar. Huvudmannen är verksamhetsutövare, vilket betyder att denne ska bedriva egenkontroll enligt miljöbalken över sin verksamhet. Huvudmannen ansvarar för att skylta upp vattenskyddsområdet, samt kontrollera och följa upp råvattenkvaliteten. Den myndighet som har tillsynsansvaret enligt vattenskyddsföreskrifterna ska ha tillsyn över VA-huvudmannens egenkontroll och skyltning.

Enligt miljötillsynsförordningens 2 kap. 8 § punkt 1 ska tillsynen över ett vattenskyddsområde beslutat av länsstyrelsen bedrivas av länsstyrelsen. Enligt miljötillsynsförordningens 2 kap. 9 § punkt 1 ska tillsynen över ett vattenskyddsområde beslutat av den kommunala nämnden bedrivas av kommunen.

Tillsynen enligt vattenskyddsföreskrifter som har beslutats av länsstyrelsen kan överlåtas till den kommunala nämnden enligt miljötillsynsförordningens 1 kap. 18 §. Kommunen begär då delegation för att överta denna tillsyn. Många länsstyrelser jobbar aktivt för att den kommunala tillsynsmyndigheten ska ta över tillsynen över föreskrifter för vattenskyddsområden som har beslutats av länsstyrelsen.

Registerhållning

Enligt miljötillsynsförordningens 1 kap. 7 § ska länsstyrelsen föra ett register över de tillsynsobjekt inom vattenskyddsområdena som behöver återkommande tillsyn. Därför räknas även registerhållning som tillsyn i modellen. Behovet av tid för registerhållning är inräknat i den återkommande tillsynen.

Vad är inte tillsyn?

Dispensgivning, prövning och tillståndsgivning enligt föreskrifterna för ett vattenskyddsområde är inte tillsyn enligt miljöbalken.

Inte heller uppföljning av att syftet med vattenskyddsområdet uppnås är tillsyn. Syftet med ett vattenskyddsområde är att förebygga och hantera risker i hela eller delar av tillrinningsområdet så att råvattnet kan användas för produktion av ett hälsosamt och rent dricksvatten. Om råvattnet inte försämras, eller till och med förbättras, efter att vattenskyddsområdet har inrättats måste utvärderas ur ett bredare perspektiv. I en utvärdering kan t.ex. analyser av trender och mönster i råvattendata ingå. Det kräver en helt annan insats än tillsyn av enskilda objekt som berörs av föreskrifterna.

Tillsynsvägledning är inte tillsyn. Länsstyrelsens tillsynsvägledning har syftet att ge rådgivning till andra myndigheter i deras arbete med tillsyn, t.ex. kommunernas miljökontor eller motsvarande.

Återkommande tillsynsobjekt

Med återkommande tillsynsobjekt menas en planerad, återkommande tillsyn av de verksamheter som prövats enligt vattenskyddsföreskrifterna, och har fått medgivna dispenser eller tillstånd med villkor. Återkommande tillsynsobjekt är objekt som har en fortlöpande verksamhet. Det kan t.ex. vara

permanenta upplag av avfall, pågående täktverksamhet, eller sådana verksamheter som förekommer inom lantbruk.

Tillsynsobjekt som har fått tillstånd för verksamheter som kommer att pågå under en begränsad tid ingår inte i den återkommande tillsynen. Sådana tillsynsobjekt kan t.ex. vara uppställning av arbetsmaskiner under ett arbete som utförs under en begränsad tid, beläggningsarbeten, eller pålning och spontning. Tillsyn av denna typ av objekt kan hanteras som avgränsade insatser.

Tillstånd kan vara tidsbegränsade. Om tillsynen av villkoren i dessa tillstånd ska anses vara återkommande eller inte får bedömas i det enskilda fallet. Om tillsynen av tidsbegränsade tillstånd ska bedömas vara återkommande kan bero på hur ofta tillsyn utförs och hur länge det tidsbegränsade tillståndet gäller.

Kategorin återkommande tillsynsobjekt omfattar bara länsstyrelsens planerade, egeninitierade arbete.

I beräknat antal timmar per tillsynsobjekt ingår t.ex. den tid som har använts för inläsning av ärendet, kontakter med parter, samråd med experter och andra myndigheter, rapportskrivning och registerhållning.

Behovet av tidsåtgång för den återkommande tillsynen bestäms utifrån antal tillsynsobjekt, antal timmar som läggs på respektive tillsynstillfälle och utifrån det tidsintervall som tillsynen sker. Respektive länsstyrelse får bedöma behov av tidsåtgång utifrån dessa tre parametrar.

Avgränsade insatser

Med avgränsade insatser menas identifierade behov av att göra en särskild insats inom ett visst tillsynsområde. Dessa typer av tillsynsprojekt kan vara lämpliga inom de ärendegrupper där antalet tillsynsobjekt inte går att ange.

Det kan t.ex. vara informationskampanjer till allmänhet och verksamhetsutövare. Det kan vara att begära in tillstånd som andra myndigheter har utfärdat, som länsstyrelsen ska ha tillsyn över enligt den enskilda vattenskyddsföreskriften. Det kan vara att inventera vattenskyddsområden för att identifiera verksamheter som omfattas av den föreskrift som finns i respektive område. Det kan vara att skapa ett register över dessa verksamheter. Det kan vara kontroll av tillsynsobjekt som verkar inom en specifik bransch.

Tillsyn av villkor i tidsbegränsade tillstånd kan anses vara en avgränsad insats. Om tillsynen av villkoren i de tidsbegränsade tillstånden ska anses vara en avgränsad insats eller inte får bedömas i det enskilda fallet. Om tillsynen av tidsbegränsade tillstånd ska bedömas vara en avgränsad insats kan bero på hur ofta tillsyn utförs och hur länge det tidsbegränsade tillståndet gäller.

I den här kategorin kan även tillsyn gentemot VA-huvudmannen göras, gällande skyltning av vattenskyddsområden.

Denna kategori omfattar bara länsstyrelsens planerade, egeninitierade arbete.

Behovet av tidsåtgång av avgränsade insatser får bedömas av respektive länsstyrelse.

Inkommande ärenden

Med inkommande ärenden avses handläggning av inkommande ärenden gällande klagomål och överträdelse som upptäcks eller anmäls till länsstyrelsen, samt resterande typer av inkommande tillsynsärenden. Inkommande ärenden omfattar bara händelsestyrt arbete.

Resursbehovet uppskattas till 7 timmar per ärende och beräknas på antalet ärenden i genomsnitt de senaste tre åren. Siffrorna kan sedan behöva anpassas utifrån sådant som man vet kan komma att påverka ärendemängden.

Redovisning av tillsynsbehov

Behovet av tillsyn redovisas som timmar per år i modellens exceltabell (bilagan till detta dokument). I vita celler kan siffror fyllas i. Grå celler ska inte fyllas i. Gula celler innehåller beräkningar och uppdateras automatiskt. Gröna celler innehåller den totala summan tid och uppdateras automatiskt.

I mallen anges i två av beräkningscellerna att formeln är fel på grund av division med noll. Detta felmeddelande försvinner när cellerna har fyllts i och talet noll i den aktuella nämnaren har bytts ut mot annan nämnare.

De nyckeltal som används för beräkningarna i tabellen anges i kommentarsfälten. Siffrorna summeras för redovisning enligt FAPT i den grönmarkerade cellen.

MODELLBESKRIVNING VATTENVERKSAMHET

OBS!

Det bör noteras att modellen enbart omfattar operativ tillsyn, således ingår exempelvis inte tillståndsprövning, tillsynsvägledning, administration kring överlåtna tillsynsobjekt, granskning av planer, kompetensutveckling och andra arbetsuppgifter som behöver utföras inom sakområdet. Denna avgränsning och andra viktiga förutsättningar framgår av dokumentets första kapitel "Gemensam inledning". Du bör ta del av den gemensamma inledningen innan du läser de områdesspecifika modellbeskrivningarna.

Övergripande

Indelningar

Modellen utgår från länsstyrelsernas gemensamma VÄS-struktur. Därefter används en indelning i olika typer av vattenverksamhet, utifrån vanliga tillsynsobjekt och typer av ärenden. Modellen utgår även från indelningen i kategorierna "återkommande", "avgränsade insatser" och "inkommande" från Miljösamverkan Sveriges första projekt om behovsutredningar.

Med återkommande tillsynsobjekt avses sådant som är prövat och finns i register på länsstyrelserna. Kategorin omfattar både egeninitierat och händelsestyrt arbete avseende dessa objekt. Under avgränsade insatser samlas engångsinsatser. Den omfattar bara egeninitierat arbete. Kategorin inkommande omfattar resterande typer av inkommande ärenden och avser bara händelsestyrt arbete.

Det kan finnas behov av inventering, översyn av register eller särskilda insatser för flera olika typer av vattenverksamheter. Behovet varierar mellan länsstyrelserna och får bedömas i varje enskilt fall.

Tillsynsbehovet bör styras av miljönyttan

Behovet av tillsyn bör styras av var tillsynen gör mest miljönytta. För att kunna bedöma detta behövs gemensamma analysmetoder. Det har inte funnits utrymme inom ramen för det här projektet att ta fram några sådana.

Registerhållning

Som tillsynsmyndighet är länsstyrelsen skyldig att ha ett register över de tillsynsobjekt som behöver återkommande tillsyn (1 kap 7 § miljötillsynsförordningen). Därför räknas även registerhållning som tillsyn i modellen. Till register hör exempelvis diariesystemet Platina och tillsynsregistret Älvan. Även inventering av anläggningar omfattas, eftersom det är en förutsättning för tillsynen att veta vilka anläggningar som finns.

Registerhållningen görs idealt i samband med att tillsyn bedrivs. Därför är behovet av tid för registerhållning inräknat i de olika tillsynsaktiviteterna. Det finns dock ett stort behov av uppdatering av registren för olika vattenverksamheter.

Driftstörningar, förfrågningar, information

Behovet för den här typen av ärenden utreds så långt som möjligt under den rubrik det hör. Om det rör en damm i register, behovsutreds det under "Andra dammar". Resten blir under rubriken övrigt, dvs "Andra vattenverksamheter".

Behovsutredningen ska vara treårig

Behovsutredningen ska visa på behovet under tre år framåt. I den gemensamma inledningen ovan under rubriken Treårig behovsutredning beskrivs hur man kan redovisa för de tre åren på olika sätt.

Tidsintervall

Olika typer av anläggningar behöver tillsyn olika ofta. Detta kan hanteras genom att dela in anläggningar efter hur ofta de behöver ha tillsyn, t ex varje år, vart 3:e år och vart 5:e år. Ett mindre behov av tillsyn kan då uttryckas med längre intervaller mellan tillsynsinsatserna.

Någon gemensam analysmetod för att bedöma tidsintervallet för ett objekt har inte kunnat tas fram inom ramen för det här projektet. En bedömning har gjorts av vad som kan vara rimligt, exempelvis föreslås markavvattningsföretag vara i behov av återkommande tillsyn vart 5:e år.

Omprovning

Det har diskuterats om omprovning är en tillsynsåtgärd som ska ingå i behovsutredningen eller inte. Enligt 26 kap 1 § MB (sista meningen i andra stycket) ska tillsynsmyndigheten fortlöpande bedöma om villkoren är tillräckliga för vattenverksamheter som omfattas av tillstånd. Om villkoren inte är tillräckliga ska tillsynsmyndigheten enligt 26:2 andra stycket ansöka om provning (om det finns förutsättningar enligt 24:5 eller 24:6). Själva omprovningen bedöms dock inte vara tillsyn.

Översvämningar och klimatanpassning

Översvämningar som kan drabba diverse olika anläggningar i vatten och kräver akut tillsyn och eventuella åtgärder har inte tagits med, varken som egen rubrik eller som en del under respektive rubrik. Detta är händelsestyrt och går inte att beräkna. Om något sådant inträffar får det framgå av uppföljningen av tillsynsplanen. Klimatanpassningsåtgärder omfattas inte heller. Inte heller kraftiga snöfall och bortskaffning av snö till akut snötipp finns med, eftersom det inte utgör vattenverksamhet.

Älvsamordning och vårflodsrapportering

Tid för deltagande i älvsamordningsgrupper och vårflodsrapportering räknas inte som tillsyn.

Övergripande planering (5350)

Den övergripande planeringen ska baseras på de senaste 3 åren samt av erfarenhet på respektive länsstyrelse. Här kan diarieföring ingå.

Anmälningssärenden (5351)

Anmälningssärendena har delats upp i anmälan enligt § 9 a och anmälan enligt § 15, eftersom detta ska redovisas enligt 10 kap. förordning om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken (FAPT:en).

Anmälan enligt § 9 a (53511)

Någon uppdelning i respektive punkt enligt § 19 i förordningen om vattenverksamhet har inte gjorts i den här versionen av modellen. En sådan uppdelning kan vara svår att göra för ärenden som rör flera punkter.

Enligt HaV:s nationella uppföljning⁴ lägger länsstyrelserna i snitt ca 15 timmar per ärende.

Bedömd tidsåtgång: Behovet bedöms som 2 dagar per ärende. Antalet ärenden uppskattas utifrån antalet ärenden de senaste tre åren.

Anmälan enligt § 15 (53512)

Anmälan enligt § 15 rör rensningar som kan skada fisket.

Bedömd tidsåtgång: Behovet bedöms som 1 dag per ärende. Antalet ärenden uppskattas utifrån antalet ärenden de senaste tre åren.

---

⁴ Uppgifter som ligger till grund för HaV:s uppföljning av länsstyrelsernas tillsyn för år 2012-2014.

Egeninitierad tillsyn (5352)

Markavvattning (53521)

Enligt Miljösamverkan Sveriges vägledning om markavvattningsföretag⁵ är det svårt att uppskatta tillsynsbehovet:

Vid anläggningar där vatten pumpas bort pågår hela tiden en viss verksamhet, men de flesta anläggningar utgörs endast av diken och då ser det annorlunda ut. Utöver den händelsestyrda tillsynen är det främst i samband med underhåll av dikena som det finns ett tillsynsbehov. Det kan gå många år mellan två underhållstillfällen och det är svårt för tillsynsmyndigheten att veta när det är dags för nästa underhåll.

I modellen görs ingen åtskillnad mellan invallningar och dikningar. Däremot görs en uppdelning mellan tillståndsprövade företag eller företag som finns i register respektive övriga markavvattningar. Övriga omfattar lagligt (före 1986) och ej lagligt tillkomna diken som ej prövats.

I vägledningen från MSS föreslås också att man tar med **skrivbordstillsyn**; inventera vilka samfälligheter som har styrelser och ställa frågor om exempelvis planer för underhåll och vilken miljöhänsyn som tas. Även att skicka ut informationsmaterial om gällande lagstiftning och miljöhänsyn vid underhåll. För att underlätta arbetet är det önskvärt med en hemsida där samfälligheter för markavvattning kan registrera sig.

Behovet av egeninitierad tillsyn är mycket större än den händelsestyrda tillsynen. Bland annat behövs bättre registerhållning, öka miljömedvetenheten och att arbeta fram andra sätt att göra rensningar på.

Det finns många markavvattningsföretag i landet. Om varje företag skulle tillsynas vart femte år blir behovet orimligt. Miljönyttan med en så pass utökad tillsyn kan också diskuteras. Därför föreslås att en tiondel av företagen ska tillsynas vart femte år istället.

Bedömd tidsåtgång: En tiondel av såväl markavvattningsföretagen som övriga markavvattningar ska tillsynas vart 5:e år. Behovet uppskattas till 2 dagar i snitt per markavvattning.

Dammsäkerhet (53522)

Rubriken omfattar endast tillsyn av dammsäkerhet. Tillsyn som rör andra aspekter tas upp under "Kraftverk" och "Andra dammar" under tillsyn av övrig vattenverksamhet. Samma tillsynsobjekt kan alltså finnas med under två rubriker. Detta beror på att den fasta tillsynsavgiften för dammsäkerhet endast ska användas till frågor som rör dammsäkerhet och inte för tillsyn på anläggningen i övrigt. Gränsdragningen mellan de olika typerna av tillsyn är inte alltid glasklar. I SvK:s uppföljning av länsstyrelsernas tillsyn⁶ har det föreslagits att ett ärende som till mer än 50 % av frågeställningen eller tillsynen handlar om dammsäkerhet ska redovisas som ett dammsäkerhetsärende.

---

⁵ Markavvattningsföretag. Vägledning för tillsyn, omprovning och avveckling. Miljösamverkan Sverige, april 2015.

⁶ Uppföljning av länsstyrelsernas rapportering av tillsyn av dammsäkerhet 2014, dnr SvK 2015/1225.

Konsekvensutredningar

1 juli 2014 infördes en samlad reglering av dammsäkerheten i miljöbalken. Regleringen innebär att dammar ska klassificeras i en dammsäkerhetsklass med utgångspunkt från vilka konsekvenser ett eventuellt dammhaveri skulle kunna orsaka⁷. Länsstyrelserna har i uppgift att fatta beslut om dammen ska tillhöra en dammsäkerhetsklass eller ej. För dammar som tillhör en dammsäkerhetsklass gäller bl.a. nya bindande rapporteringskrav⁸. 2015 inleddes arbetet med konsekvensutredning och klassificering av befintliga dammar⁹. Länsstyrelserna har sedan dess klassificerat flertalet dammar och arbetet med klassificering beräknas att fortsätta under år 2019¹⁰.

För nya dammar gäller att en konsekvensutredning och förslag på dammsäkerhetsklass ska lämnas in till tillsynsmyndigheten i samband med prövning av ansökan om tillstånd hos mark- och miljödomstolen för uppförande av ny dammanläggning¹¹.

Ny kunskap och information, eller ändrade förhållanden som påverkar konsekvenserna vid dammhaveri kan leda till att ett nytt beslut om klass behöver fattas¹². Detta innebär att arbetet med konsekvensutredningar kommer att fortsätta även framöver.

Tid för beslut om konsekvensklass inkl granskning av utredningar

Tidsåtgången från det att en konsekvensutredning inkommer Länsstyrelsen till dess att beslut kan fattas varierar från anläggning till anläggning. Krävs kompletteringar blir handläggningstiden automatiskt längre. Tidigare utgångspunkt har varit att den bedömda tidsåtgången uppgår till två arbetsdagar¹³. Någon ändring av tidsaspekten har inte noterats.

Löpande, planerad tillsyn

Länsstyrelserna ansvarar för dammsäkerhetstillsynen, det vill säga tillsyn av ägarnas egenkontroll¹⁴. Prioritering av tillsyn bygger på vilken påverkan dammanläggningen har på samhället

---

⁷ Svenska kraftnät, Plan för tillsynsvägledning dammsäkerhet 2017–2019 (dnr 2016/2257), <https://www.svk.se/siteassets/aktorsportalen/dammsakerhet/rapporter-och-yttranden/plan-for-tillsynsvagledning-dammsakerhet-2017-2019.pdf> hämtad 2019-05-23, s. 8.

⁸ Svenska kraftnät, Sammanställning av rapportering avseende dammsäkerhet år 2017 – Dammägares årsrapportering till länsstyrelsen (dnr 2017/3599), <https://www.svk.se/siteassets/aktorsportalen/dammsakerhet/rapporter-och-yttranden/dammsakerhet-arsrapport-2017.pdf> hämtad 2019-05-23, s. 10.

⁹ Svenska kraftnät, Plan för tillsynsvägledning dammsäkerhet 2017–2019 (dnr 2016/2257), s. 8.

¹⁰ Svenska kraftnät, Sammanställning av rapportering avseende dammsäkerhet år 2017 – Dammägares årsrapportering till länsstyrelsen (dnr 2017/3599), s. 12.

¹¹ SvKFS 2014:1, Affärsverket svenska kraftnäts föreskrifter och allmänna råd om konsekvensutredning enligt 2 § förordning (2014:214) om dammsäkerhet

¹² Svenska kraftnät, Dammsäkerhetsklassificering – Tillsynsvägledning – Frågor och svar (dnr 2015/957), <https://www.svk.se/siteassets/aktorsportalen/dammsakerhet/lankar-inom-dammsakerhet/tillsynsvagledning--fragor-och-svar.pdf> hämtad 2019-05-23, s. 17.

¹³ Miljösamverkan Sverige, Modell för behovsutredning, rapport 2016:2, <http://www.miljosamverkansverige.se/Sv/projekt-och-rapporter-/metodik%2C-juridik-och-planering/Documents/Modell%20för%20behovsutredning.pdf> hämtad 2019-05-23, s. 32.

¹⁴ Svenska kraftnät, *Olika roller inom dammsäkerhetsområdet*, <https://www.svk.se/aktorsportalen/dammsakerhet/> hämtad 2019-05-23.

i händelse av haveri¹⁵. Den som är underhållsskyldig för en damm som är klassificerad i A, B eller C ska årligen betala en avgift för länsstyrelsens tillsyn.

Avgiften ska betalas årligen

1. med 96 000 kronor, om dammen är klassificerad i dammsäkerhetsklass A,
2. med 32 000 kronor, om dammen är klassificerad i dammsäkerhetsklass B, och
3. med 6 400 kronor, om dammen är klassificerad i dammsäkerhetsklass C.

Om en dammanläggning omfattar flera dammar, ska avgiften för hela anläggningen betalas med det högsta belopp som anges för någon av dammarna¹⁶.

Beloppen är baserade på den uppskattade tiden som totalt kommer att läggas på dammsäkerhetstillsyn av Länsstyrelsen. Antalet timmar är därefter multiplicerade med 800 kr per timme vilket motsvarar den timkostnad som länsstyrelserna kan fakturera inom gällande regelverk för genomförd tillsyn, ex. 800 kr x 8 h = 6400 kr/arbetsdag. För en A anläggning motsvarar beloppet 15 dagar, för en B anläggning motsvarar beloppet 5 dagar och för en C anläggning motsvarar beloppet 1 dag¹⁷. Den angivna tidsåtgången utgör planerbar tillsyn per år. Denna tid ska inkludera planering av tillsynsverksamheten, granskning av den årliga dammsäkerhetsrapporteringen, genomförandet olika analyser och tillsynsbesök, återkoppling till dammägaren samt uppföljning och rapportering¹⁸. Enligt rapporten Modell för behovsutredning (rapport 2016:2) verkar det dock råda oklarheter huruvida den fasta avgiften även ska gälla för händelsestyrd tillsyn och det föreslås att frågan ska utredas längre fram¹⁹.

För det fall tillsynsmyndigheten behöver vidta tillsynsåtgärder som ligger utanför det grundläggande tillsynsbehovet ska det finnas möjlighet att debitera en tilläggsavgift i form av timavgift²⁰.

År 2018 genomförde Svenska kraftnät en kontrollstation i enighet med regleringsbrevet 2018 för att se hur väl tillsynen för dammsäkerhet har fungerat. Svenska kraftnät konstaterar att lagföringen hittills inte har nått en skärpt tillsyn i tillräcklig utsträckning men att det fortfarande är tidigt i processen och att en ny kontrollstation därför bör genomföras senast år 2021²¹.

---

¹⁵ Fo 26:1, Miljötillsynsförordning (2011:13).

¹⁶ SFS 2018:2104, Förordning (1998:940) om avgifter för provning och tillsyn enligt miljöbalken.

¹⁷ SOU 2012:46, Dammsäkerhet – Tydliga regler och effektiv tillsyn, Stockholm: Fritzes, s. 409.

¹⁸ SOU 2012:46, Dammsäkerhet – Tydliga regler och effektiv tillsyn, Stockholm: Fritzes, s. 300.

¹⁹ Miljösamverkan Sverige, *Modell för behovsutredning*, rapport 2016:2,

<http://www.miljosamverkansverige.se/Sv/projekt-och-rapporter-/metodik%2C-juridik-och-planering/Documents/Modell%20för%20behovsutredning.pdf> hämtad 2019-05-23, s. 33.

²⁰ SOU 2012:46, Dammsäkerhet – Tydliga regler och effektiv tillsyn, Stockholm: Fritzes, s. 401.

²¹ Svenska kraftnät, Kontrollstation 2018 om dammsäkerhet (dnr 2018/228),

<https://www.svk.se/siteassets/om-oss/rapporter/2018/kontrollstation-2018-om-dammsakerhet.pdf> hämtad 2019-05-24, s. 5, 23.

Övriga vattenverksamheter (53523)

Övriga vattenverksamheter har delats in i flera underrubriker. Anledningen är att behovet av tillsyn skiljer sig en del mellan olika typer av objekt och ärenden.

Utredning av tillståndssituationen

Indelningen i underrubriker bygger på att länsstyrelserna har vissa uppgifter om sina tillsynsobjekt och hur viktiga eller aktuella de är som tillsynsobjekt.

Uppskattningen av behovet av tid för att utreda tillståndssituationen utgår från att en enklare GIS-analys kan användas. Analysen innebär att miljöbokens anläggningar samkörs med SMHI:s dammregister i ArcGis. Då kan man se vilka tillstånd som ligger nära en damm (sök inom 100m) i dammregistret. En del tillstånd ligger fel och/eller gäller gamla tillstånd som inte är aktuella, t ex gammal kvarnverksamhet där det nu finns eller inte finns ett vattenkraftverk. Därför måste även en kontroll av rimligheten göras. Detta tar uppskattningsvis 2 timmar per objekt.

Bedömd tidsåtgång: Behovet uppskattas till 2 timmar (0,25 dagar) per objekt.

Vattenkraftverk

Rubriken avser kraftverk och kraftverksdamm, men inte uppströms belägna regleringsdammar. Regleringsdammar räknas under rubriken "Andra dammar", se nedan.

Behovet av tillsyn på vattenkraftverk varierar bland annat beroende på kraftverkets storlek och på vilka tillstånd som finns för verksamheten och anläggningen.

Tillståndslösa kraftverk innebär ett större behov av tillsyn framför allt för att initiera tillståndsprövning. Kraftverk med tillstånd antas kräva mindre tillsyn. Detta gäller särskilt för verksamheter med tillstånd enligt miljöbalken. Observera dock att en verksamhet kan ha tillstånd från olika lagstiftningar. I modellen föreslås en indelning av kraftverken endast utifrån om de har tillstånd eller inte. Vilken typ av tillstånd de har används inte som grund för behovsutredningen.

För kraftverk med tillstånd föreslås även en storleksindelning, baserad på installerad effekt.

Behov av tillsyn beroende på kraftverkets storlek

Större kraftverk antas kräva mer tid för tillsyn. Kraftverken föreslås delas in enligt följande:

- under 10 MW

- över 10 MW

Bedömd tidsåtgång: Behovet uppskattas till 2 dagar per kraftverk under 10 MW och 3 dagar per kraftverk över 10 MW. Detta gäller för kraftverk som har tillstånd. Behovet uppskattas vara årligt för kraftverk över 10 MW. Behovet för kraftverk under 10 MW multipliceras med 20 % så att det stämmer överens med Vattenmyndighetens åtgärdsprogram. Enligt Vattenmyndighetens åtgärdsprogram ska länsstyrelserna bedriva tillsyn vid minst en femtedel av vattenkraftverken och dammarna årligen. När den nationella planen för omprövning av vattenkraft och dammar (NAP) är beslutad ska åtgärdsprogrammet anpassas och behovet kan då behöva justeras.

Behov av tillsyn på kraftverk som saknar tillstånd

Bedömd tidsåtgång: Behovet av tillsyn uppskattas till 10 dagar per anläggning som saknar tillstånd. Behovet multipliceras med 20 % så att det stämmer överens med Vattenmyndighetens åtgärdsprogram. Detta kan behöva anpassas efter den nationella planen för omprövning av vattenkraft och dammar (NAP) när den är beslutad.

För dammar utan tillstånd utgör behovet en engångsinsats. När dammarna prövats övergår de till någon av kategorierna av dammar med tillstånd. Tillsynen upphör när ansökan inne och prövningen tar vid.

Andra dammar

Rubriken avser andra dammar, som finns i dammregistret, än kraftverksdammarna. T ex spegeldammarna och regleringsdammarna, med eller utan tillstånd.

Det är vanligt med förfrågningar kring vad som gäller för dessa dammar, men de antas kräva mindre tillsyn än kraftverken. Dammar utan tillstånd bedöms kräva mer tillsyn än dammar med tillstånd, precis som för kraftverken.

Bedömd tidsåtgång: Behovet bedöms till 1 dag för dammar med tillstånd och 5 dagar för dammar utan tillstånd och med pågående verksamhet. Behovet multipliceras med 20 % så att det stämmer överens med Vattenmyndighetens åtgärdsprogram.

För dammar utan tillstånd utgör behovet en engångsinsats. När dammarna prövats övergår de till någon av kategorierna av dammar med tillstånd. Tillsynen upphör när ansökan är inne och prövningen tar vid.

Vattenbortledning och vattenuttag

Tillsynen innebär inventering av anläggningar och registerhållning, information om att tillstånd behövs, information om aktuella flöden t ex från SMHIs webb, uppföljning av uttag och efterlevnad av tillstånd, egenkontroll, pressmeddelande vid torka, uppföljande tillsyn (tillsynsbesök) med mera.

Anläggningarna delas in i två kategorier; tillståndsprövade och anmälda enligt § 9 a respektive oprövade. De prövade (både tillståndsprövade och anmälda) anläggningarna kan kräva återkommande tillsyn, medan de oprövade inkommer som händelsestyrd tillsyn.

Ingen storleksklassning av anläggningarna föreslås.

Bedömd tidsåtgång: Behovet av egeninitierad tillsyn bedöms till 1 dag per anläggning vart tredje år.

Vattenuttag utan tillstånd behöver utredas om tillstånd krävs för. Alla kommunala dricksvattentäkter samt de allmänna vattentäkter som omfattas av Livsmedelsverkets föreskrifter (dvs större än 50 pe alternativt 10 m³/dygn) är tillståndspliktiga och bör ha tillstånd. Även enskilda vattentäkter som omfattas av Livsmedelsverkets föreskrifter är tillståndspliktiga. För nämnda täkter behövs ingen utredning. Allmänna och enskilda vattentäkter som inte omfattas av Livsmedelsverkets föreskrifter kan eventuellt omfattas av undantaget i 11 kap 12 § MB. För dessa görs en bedömning i varje enskilt fall.

Bedömd tidsåtgång: För utredning av om vattentäkter som inte omfattas av Livsmedelsverkets föreskrifter behöver ha tillstånd eller inte uppskattas tillsynsbehovet till 1 dag per vattentäkt.

I områden med jordbruksbevattning uppstår problem när det är torrt väder. Vid dessa tillfällen ökar tillsynsbehovet.

Bedömd tidsåtgång: För de länsstyrelser som berörs av detta bedöms tillsynsbehovet öka med 6 dagar per år totalt och i genomsnitt över åren.

Utöver problem med torrt väder i områden med jordbruksbevattning syns en stigande trend med uttag för konstsnö. Detta kan också behöva hanteras separat.

Andra vattenverksamheter

Rubriken andra vattenverksamheter avser både övriga tillsynsobjekt i register och verksamheter som inte anses vara i behov av återkommande tillsyn. Till den senare kategorin hör grävningar, muddringar och utfyllnader. Möjliga återkommande objekt kan vara hamnar, pirar, bryggor, kanaler, tunnlar och broar samt trummor.

En del län har riktigt stora verksamheter, som t ex Göteborgs hamn och större tunnelprojekt. För den typen av anläggningar får respektive län göra sin egen bedömning av behovet, baserat på uppföljning de senaste tre åren.

Projekt om tillsyn av vattenverksamheter har fått en egen rad så att särskilt planerade tillsynsinsatser kan redovisas med det förväntade behovet. Det kan finnas behov av avgränsade insatser, i form av inventeringar som kan leda till tillsyn (t ex av bryggor mm i Väneren). Kampanjer på strandskydd omfattar vattenverksamhet också, t ex bryggor. Behovet varierar mellan länsstyrelserna och får bedömas i varje enskilt fall.

Bedömd tidsåtgång: För övriga objekt som har tillstånd bedöms tillsynsbehovet till 1 dags löpande tillsyn vart tredje år. Av de större vattenverksamheter som har inte tillstånd uppskattas att 25 % av ärendena kräver uppföljning, vilken bedöms ta 1,5 dagar per ärende. För mindre vattenverksamheter utan tillstånd kan en utredning om tillstånd behövs beräknas ta 1 dag per objekt.

Uppföljning av anmälningsärenden

Uppföljning av anmälningsärendena är önskvärd. Samma behov gäller både för anmälan enligt § 9 a och § 15, men antalet ärenden för de två kategorierna räknas var för sig.

Bedömd tidsåtgång: Det uppskattas att 25 % av ärendena kräver uppföljning, vilken bedöms ta 0,5 dagar per ärende.

Händelsestyrd tillsyn (5353)

Behovet beräknas utifrån antal ärenden i snitt de senaste tre åren. Eftersom det är svårt att följa upp vilka ärenden som avser återkommande tillsynsobjekt har vi slagit ihop händelsestyrd tillsyn för både återkommande objekt och övriga.

Markavvattnings (53531)

Enligt HaV:s nationella uppföljning lägger länsstyrelserna i snitt 26 h/ärende på händelsestyrd tillsyn av markavvattnings²². Det omfattar den tillsyn vi bedriver idag. Frågor som kommer in handlar oftare klagomål på hur grannar utfört rensning eller ny markavvattnings och om fördelningen av betalningen och mer sällan om djup, hur man rensar i förhållande till bästa miljöhänsyn osv.

Bedömd tidsåtgång: Behovet bedöms till 3 dagar per ärende utifrån uppföljningen. Antalet ärenden beräknas som ett medel av antal inkomna ärenden de senaste tre åren för respektive länsstyrelse.

Samma bedömning görs för oprövade markavvattnings som för prövade, eftersom uppföljningen inte är uppdelad utifrån om ärendena är kopplade till ett återkommande objekt eller inte.

Dammsäkerhet (53532)

I SOU 2012:46 beräknas att förhållandet mellan den planerade tillsynen och den händelsestyrda tillsynen är 7:2²³. Det skulle innebära att den händelsestyrda tillsynen motsvarar ca 29 % av den planerade. Det motsvarar ungefär 4, 1,5 respektive 0,5 dagar per objekt för A-, B- respektive C-dammar, d.v.s. 2 dagar per objekt i snitt. I Svenska kraftnäts nationella uppföljning av dammsäkerhetstillsynen för år 2014 framgår det att länsstyrelserna lagt 955 timmar på totalt 67 händelsestyrda tillsynsändren. Detta motsvarar ca 2 dagar per ärende. Räknet på statistik över perioden 2012–2014 blir det istället 2,75 dagar per ärende²⁴. Baserat på den mängd händelsestyrd tillsyn som har krävts av Länsstyrelsen Västra Götalands län mellan år 2012–2018 uppskattas behovet till ungefär 5 persondagar per år. Den minskade händelsestyrda tillsynen är ett resultat av den planerade tillsynen som utförts de senaste åren.

Övriga vattenverksamheter (53533)

Enligt HaV:s nationella uppföljning²⁵ lägger länsstyrelserna i snitt ca 20 timmar per ärende.

Bedömd tidsåtgång: Behovet bedöms som 2,5 dagar per ärende. Antalet ärenden uppskattas utifrån antalet ärenden de senaste tre åren.

Av uppföljningen framgår det inte vilken typ av ärenden det rör sig om. Det blir därför svårt att använda samma uppdelning i olika typer av objekt och ärenden som för den egeninitierade tillsynen. Det är kanske inte heller lika relevant att göra en finare indelning av den händelsestyrda tillsynen, eftersom den delen av tillsynen genomförs oavsett vad det rör sig om och vilken tid arbetet tar.

---

²² Uppgifter som ligger till grund för HaV:s uppföljning av länsstyrelsernas tillsyn för år 2012-2014.

²³ SOU 2012:46, Dammsäkerhet – Tydliga regler och effektiv tillsyn, Stockholm: Fritzes, s. 300–301.

²⁴ Miljösamverkan Sverige, *Modell för behovsutredning*, rapport 2016:2, <http://www.miljosamverkansverige.se/Sv/projekt-och-rapporter-/metodik%2C-juridik-och-planering/Documents/Modell%20för%20behovsutredning.pdf> hämtad 2019-05-23, s. 36.

²⁵ Uppgifter som ligger till grund för HaV:s uppföljning av länsstyrelsernas tillsyn för år 2012-2014.

MODELLBESKRIVNING MILJÖSKYDD

OBS!

Det bör noteras att modellen enbart omfattar operativ tillsyn, således ingår exempelvis inte tillståndsprövning, samråd inför tillståndsprövning, tillsynsvägledning, administration kring överlåtna tillsynsobjekt, granskning av planer, kompetensutveckling och andra arbetsuppgifter som behöver utföras inom sakområdet. Denna avgränsning och andra viktiga förutsättningar framgår av dokumentets första kapitel "Gemensam inledning". Du bör ta del av den gemensamma inledningen innan du läser de områdesspecifika modellbeskrivningarna.

Övergripande

Modellen är anpassad till sakområdet miljöskydd som omfattar; Miljöfarliga verksamheter, kemiska produkter och biotekniska organismer och avfallstillsyn. Vi har även valt att ta med tillsyn som utförs i enlighet med annan lagstiftning än miljöbalken såsom Seveso och Lagen om allmänna vattentjänster. Denna tillsyn redovisas dock inte enligt FAPT, men finns med i dokumenten för att underlätta tillsynsplaneringen.

Återkommande tillsynsobjekt

Med återkommande tillsynsobjekt menar vi sådana som är prövade och finns i register på länsstyrelserna. Rubriken omfattar både egeninitierat och händelsestyrt arbete.

Avgränsade insatser

Till de tänkbara tillsynsobjekten hör de med ett behov av en tillsynsinsats utifrån särskilda miljöproblem, särskilda förutsättningar i länet, ny lagstiftning, nationella krav, ett särskilt identifierat behov etc. Insatserna kan bestå i exempelvis inventering som underlag för tillsynsinsats, tillsynskampanj med informationsspridning, riktad insats utifrån identifierade problem, uppföljning genom t ex föreläggande, åtalsanmälningar etc. Omfattar bara egeninitierat arbete.

Inkommande ärenden

Omfattar bara händelsestyrt arbete inom tillsynsområden där det inte finns fasta tillsynsobjekt. Bedömning av tillsynsbehovet grundat på erfarenhet av inkommande ärenden samt val av tillsynsmetoder. Inkommande ärenden kan dels bestå av klagomålsärenden, dels av anmälningsärenden.

Miljöfarlig verksamhet (555)

Återkommande objekt

Omfattar alla länsstyrelsens tillsynsobjekt inom miljöfarliga verksamheter, dock ej de objekt där länsstyrelsen överlåtit tillsynen till kommunerna.

Resursbehovet för de flesta branscher (ej täkter och lantbruk) räknas fram genom att utgå från den tillsynsavgift som verksamheten betalar. Som utgångspunkt används den avgift som anges i förordningen. Tillsynsavgiften motsvarar 65 % av den totala avgiften för de flesta branscher. Andelen tillsynsavgift utgår från skillnaden i avgift beroende på om tillsynen har överlåtit till en kommun eller

inte. Den övriga delen av avgiften ska täcka prövningens kostnader. Avgiften räknas därefter om till ett tillsynsbehov i timmar genom att dividera varje avgift med timkostnaden 800 kronor per timme (FAPT 3 kap 11 §).

För täkter utgör tillsynsdelen av avgiften 30 % och för lantbruk utgör den 57 %. Tillsynsavgifterna för dessa branscher genererar dock ett väldigt lågt resursbehov. Här har vi i modellen i stället valt att lägga ett resursbehov på 9 timmar per objekt för lantbruk och 6, 9 eller 18 timmar per objekt för täkter, vilket följer det resursbehov som SKL valt att föreslå att kommunerna anger för dessa objekt.

Resursbehovet för täkter:

Kod	Resursbehov i timmar
10.10	9
10.11 (punkt 1,2)	18
10.11 (punkt 3,4)	9
10.11 (punkt 5,6)	6
10.20 (punkt 1)	9
10.20 (punkt 2,3)	18
10.20 (punkt 4,5)	9
10.20 (punkt 6,7)	6

I resursbehovet för alla miljöfarlig verksamhet ingår både egeninitierad och händelsestyrd tillsyn (planerade insatser, anmälningsärenden, besiktningar, miljörapporter m.m.) då vi räknar med att den tillsynsinsats som avgiften omfattar täcker både den planerade (återkommande) och den händelsestyrda tillsynen samt avgränsade insatser, alltså all tid som redovisas på VÄS-koder 5551-5558.

Tillägg tillsynsadministration

Vi bedömer att det behövs ett schablonmässigt tillägg för samtliga tillsynsobjekt när det gäller länsstyrelsens arbetsuppgifter av administrativ karaktär som är direkt kopplad till den operativa tillsynen. I modellen görs därför ett schablonmässigt tillägg på 20 timmar/verksamhet. Detta tillägg kan delvis likställas med den tid som redovisas under VHT 5550.

Tillägg IUUV

För de tillsynsinsatser som tillkommit med anledning av bestämmelserna kopplade till IED-direktivet görs bedömningen att resursbehovet utöver det som motsvaras av avgiften för närvarande uppgår till **48 timmar** extra för IUUV-objekt som har beslutade BAT-slutsatser. Denna tid omfattar genomgång med berörda verksamheter av hur de uppfyller beslutade BAT-slutsatser och BREF. För IUUV-objekt som ännu inte har beslutade BAT-slutsatser görs bedömningen att det tillkommer ett årligt behov på **24 timmar** per verksamhet. Denna tid beräknas behövas för förberedelse av berörda verksamheter inför kommande BAT-slutsatser och BREF-dokument. Resursbehovet för tillsynsbesök vid de verksamheter som, enligt krav i Industriutsläppsförordningen, ska besökas årligen eller vart tredje år beräknas ingå i tidigare framräknat behov utifrån tillsynsavgiften. Modellen kan komma att justeras framöver när det gäller detta tillägg, när det finns fler beslutade BAT-slutsatser och dessa krav blivit mer integrerade i den ordinarie tillsynen.

Extra tillägg som ska kommenteras:

På de grönmarkerade raderna kan särskilda tidstillägg göras för resursbehov som inte täcks i de ovanstående raderna för miljöfarliga verksamheter. Dessa tillägg behöver kommenteras så att det framgår varför tilläggen görs.

Exempel på möjliga tillägg:

Extra stort behov för särskilda objekt, t ex extra stora täkter, infrastrukturobjekt (återkommande tillsyn under många eller ett par år)

Extra behov av händelsestyrd tillsyn, t ex på grund av många klagomål kring något objekt. (händelsestyrd tillsyn)

Genom tillsyn driva på omprövningar av verksamheter (avgränsade insatser)

Finns andra behov av tillägg så lägger man till en extra rad. Däremot får ingen rad i excelfilen tas bort. Om det inte finns något resursbehov för en viss post så skriv siffran 0.

Summan av dessa tider blir det totala resursbehovet för miljöfarliga verksamheter.

Kemiska produkter och biotekniska organismer (565)

Huvuddelen av länsstyrelsens tillsyn inom kemikalieområdet hanteras inom andra tillsynsområden. Denna tillsyn redovisas normalt inom 555. Särredovisning kan behövas för arbetet med köldmedierapporter.

Kemiska produkter och biotekniska organismer (5651), köldmedierapporter

Återkommande tillsyn (händelsestyrt)

Resursbehovet bedöms utifrån erfarenhet av hur många ärenden som brukar komma in varje år (köldmedierapporter) från länsstyrelsens tillsynsobjekt. Resursbehovet bedöms vara **1-1,5 timmar per ärende**.

Inkommande ärenden (händelsestyrt)

Resursbehovet bedöms utifrån erfarenhet av hur många ärenden som brukar komma in varje år. Resursbehovet bedöms vara **0,5-1 timmar per ärende**.

Avfall (566)

Huvuddelen av länsstyrelsens tillsyn inom avfallsområdet hanteras inom andra tillsynsområden. Denna tillsyn redovisas normalt inom 555.

Transport av avfall/farligt avfall (5662)

Inkommande ärenden (händelsestyrt)

Resursbehovet bedöms utifrån erfarenhet av hur många ärenden som brukar komma in varje år. Resursbehovet bedöms vara **1 timma per ärende**.

Om ett län bedömer att denna schablon blir väldigt låg pga få ärenden varje år eller att andra insatser behövs, så kan ett extra tillägg göras under "Avgränsade insatser"

Kommunala avfallsplaner (5663)

Inkommande ärenden (händelsestyrt)

Resursbehovet för att granska och lämna synpunkter på kommunernas renhållningsordningar och avfallsplaner har tidigare bedömts utifrån erfarenhet från tidigare år.

Troligen kommer nya krav på att kommunerna ska göra en översyn av avfallsplanerna vart fjärde år.

Detta kommer medföra ett ökat resursbehov för granskning från länsstyrelsens sida.

Behovet räknas då fram genom att dela antal kommuner i länet med 4 (granskning vart fjärde år) och multiplicera detta med **10** tim/plan.

Gränsöverskridande avfallstransporter (5664)

Fr o m 2016 har huvudansvaret för tillsynen över GRÖT koncentrerats till 5 länsstyrelser i landet. Från 2018 till 2020 ska enligt regeringsbeslut, Länsstyrelsens 5-län öka sin tillgänglighet gentemot polisen, tullen, kustbevakningen och åklagarväsendet för att vara behjälplig med bedömning i GRÖT-ärenden. Ökningen av tillgängligheten ska ske i tre steg. Under 2018 ska Länsstyrelsen finnas tillgänglig för aktuella myndigheter fram till 17.00 vardagar. Under 2019 ska tillgängligheten vara fram till 22.00 vardagar och helger dagtid. Under 2020 ska tillgängligheten vara dygnet runt. Detta medför att behovet av årsarbetskrafter ökar med en årsarbetskraft per år och län i var och ett av 5-länen, fr o m till 2020. För att klara detta har Länsstyrelserna begärt ökade anslag. Enligt regeringsbeslut lades en treårsbudget för GRÖT-tillsyn, med ökade anslag med 5 miljoner för varje år, med start 2018. Detta ger totalt 5 miljoner extra 2018, 10 miljoner 2019 och 15 miljoner 2020.

Län med huvudansvar för tillsynen

För de länsstyrelser som har huvudansvaret för tillsynen utgör det utökade beredskapskravet att resursbehovet behöver vara minst årsarbetskrafter per 5-län under 2018, 3 årsarbetskrafter under 2019 och 4 årsarbetskrafter under 2020. Detta utgör ett minimum i resurser för bemanningen. Ser man till det totala tillsynsarbetet behövs många fler årsarbetskrafter då tillsynsbehovet är mycket stort och bemanning får sättas utifrån ambitionsnivå på tillsynen.

Förutom att vara behjälpliga till andra myndigheter, bedriver länsstyrelsen egeninitierad tillsyn vid gränser, uppströms och nedströms vid anläggningar som skickar respektive tar emot avfall, varuundersökning och uppströms tillsyn på verksamhetsutövare som tillhandahåller begagnade varor samt genomför gemensamma tillsynsinsatser med flera myndigheter. Arbetet innebär också deltagande i samverkansmöte både nationellt, regionalt och inom EU:s nätverk IMPEL för avfall och avfallstransporter. Till detta tillkommer ett antal arbetsmöten mellan 5-länen.

Län som bistår i tillsynen

För de länsstyrelser som bistår i tillsynen finns det behov av resurser för att delta i vissa samverkansmöten, deltagande i tillsynsinsatser med huvudansvarigt län samt hantering av inkommande ärenden. Bedömningen av resursbehovet för det enskilda länet får göras utifrån tidigare erfarenhet.

Avgränsade insatser (egeninitierat)

Består i egeninitierade tillsynsinsatser, förebyggande arbete samt medverkan i olika internationella projekt.

Inkommande ärenden (händelsestyrt)

Resursbehovet för att medverka i de av Tullverket initierade tillsynsinsatserna vid misstanke om gränsöverskridande transport av avfall.

Dumpning (5666 och 5667)

Avgränsade insatser (egeninitierat) 5666

Resursbehovet får bedömas utifrån tidigare erfarenhet, tidsåtgång per år.

Inkommande ärenden (händelsestyrt)5667

Resursbehovet får bedömas utifrån tidigare erfarenhet, tidsåtgång per år.

Tillsyn av övrigt miljö- och hälsoskydd (567)

Händelsestyrd tillsyn av övrigt miljö- och hälsoskydd (5671)

Inkommande ärenden (händelsestyrt)

Omfattar övrig händelsestyrd tillsyn inom miljö- och hälsoskydd. Resursbehovet kan beräknas utifrån erfarenhet av nedlagd tid tidigare år.

Annan tillsyn utöver miljöbalken

Sevesoverksamheter (458)

Återkommande objekt

Resursbehovet räknas fram genom att utgå från de avgifter för Sevesotillsyn som verksamheterna betalar (Förordning om Sevesoavgifter 2016:986). Avgiften räknas om till ett tillsynsbehov genom att dividera varje avgift med timkostnaden 800 kronor. I det framräknade resursbehovet ingår både egeninitierad och händelsestyrd tillsyn då vi räknar med att den tillsynsinsats som avgiften omfattar i de flesta fall täcker även den händelsestyrda tillsynen.

Verksamheter på högre kravnivå, tillståndsplikt A	80 700 kr/800 kr= 100 tim per objekt
Verksamheter på högre kravnivå, tillståndsplikt B	60 500 kr/800 kr=75 tim per objekt
Verksamheter på högre kravnivå, anmälningssplikt C	40 400 kr/800 kr= 50 tim per objekt
Verksamheter på högre kravnivå, ej tillstånds/anm.pliktig	40 400 kr/800 kr= 50 tim per objekt
Verksamheter på lägre kravnivå, tillståndsplikt A	26 900 kr/800 kr=34 tim per objekt
Verksamheter på lägre kravnivå, tillståndsplikt B	20 200 kr/800 kr= 25 tim per objekt
Verksamheter på lägre kravnivå, anmälningssplikt C	13 500 kr/800 kr= 17 tim per objekt
Verksamheter på lägre kravnivå, ej tillstånds/anm.pliktig	13 500 kr/800 kr= 17 tim per objekt

Avgifterna enligt förordning 2016:986 avser inte bara Länsstyrelsens arbete med Sevesotillsyn, utan även MSB:s insatser för tillsynsvägledning inom området. MSB:s kostnader utgör ca 20% av de totala kostnaderna för myndigheternas arbete med Sevesotillsyn. Länsstyrelsens tillsynsbehov får då anses utgöra 80 % av det behov som räknas fram utifrån tillsynsavgifterna.

Extra tillägg som ska kommenteras:

På de grönmarkerade raderna kan särskilda tidstillägg göras för resursbehov som inte täcks i de ovanstående raderna för Sevesoverksamheter. Dessa tillägg behöver kommenteras så att det framgår varför tilläggen görs.

Enligt MSB:s bedömning ingår ett visst mått av administration, rapportering, samordning, samverkan etc. i det som täcks av tillsynsavgifterna. Om behov finns av extra stora insatser när det gäller samordning och administration eller särskilda tillsynsinsatser kan detta redovisas som ett extra tillägg till resursbehovet under avgränsade insatser eller händelsestyrd tillsyn.

Tillsyn enligt lagen om allmänna vattentjänster (5673)

Avgränsade insatser (egeninitierat)

Det kan saknas en samlad uppfattning om hur situationen ser ut i de olika kommunerna och i vilken utsträckning det finns ett behov av att lösa vatten- och avloppsfrågan i områden där kommunalt VA saknas men ska finnas. Då kan det finnas ett behov av att via tillsynen göra en inventering av sådana områden i länet och därefter föra en dialog med kommunerna om hur de bör hantera dessa områden. Detta arbete kan sedan leda till behov av att förelägga om åtgärder. Tid behöver i så fall även avsättas för att följa upp föreläggandena och medverka i överklagningsprocesser.

Resursbehovet för ett sådant inventerings- och dialogarbete samt arbete med ev förelägganden bedöms uppgå till **15 pd/kommun (120 h)**. Det är rimligt att utgå från att det arbetet ska göras för alla kommuner under en sexårscykel så det totala behovet per år blir $(15 \cdot \text{antal kommuner i länet})/6$. Efter en sådan insats krävs uppföljning i några år och det beräknas ta **5 pd/år (40 h)** så länge som man bedömer att det behövs.

Återkommande objekt

För de länsstyrelsen som genomfört inventering och initiala tillsynsinsatser beräknas ett behov av återkommande tillsyn av kommunerna, med rimligt intervall t ex vart tredje år till femte år, utifrån länets förutsättningar. Beräknat resursbehov 40 h/kommun det år tillsyn bedrivs gentemot kommunen.

Inkommande ärenden (händelsestyrt)

Den händelsestyrda tillsynen utgörs av rådgivning och stöd till kommuner samt hantering av förfrågningar och klagomål från enskilda personer till stöd och hjälp för att lösa vatten- och avloppsfrågan i ett större sammanhang. Resursbehovet för detta arbete får bedömas utifrån erfarenheter från tidigare år.

Resursbehovet bedöms utifrån erfarenhet av hur många ärenden som brukar komma in varje år. Resursbehovet bedöms vara **60 timmar per ärende**.

MODELLBESKRIVNING FÖRORENADE OMRÅDEN (575)

OBS!

Det bör noteras att modellen enbart omfattar operativ tillsyn, således ingår exempelvis inte tillsynsvägledning, granskning av planer, kompetensutveckling och andra arbetsuppgifter som behöver utföras inom sakområdet. Denna avgränsning och andra viktiga förutsättningar framgår av dokumentets första kapitel "Gemensam inledning". Du bör ta del av den gemensamma inledningen innan du läser de områdesspecifika modellbeskrivningarna.

Övergripande

Modellen bygger i huvudsak på en indelning av prioriterade förorenade områden i *återkommande tillsynsobjekt* och ej prioriterade förorenade områden i *inkommande tillsynsobjekt*. Både prioriterade förorenade områden och ej prioriterade förorenade områden kan omfattas av *avgränsade insatser*. Modellen fokuserar på det huvudsakliga uppdraget för tillsyn avseende förorenade områden, dvs. att alla prioriterade förorenade områden ska ha åtgärdats till år 2050.

Underlaget för att göra en behovsutredning vad gäller *återkommande tillsynsobjekt* bedöms som bra. De schablontider som ansatts är förenklingar av verkliga behov men är sannolikt goda nog för att använda, åtminstone till en början. Det kan, om det senare bedöms som nödvändigt, bli aktuellt att justera eller förfina dessa schabloner.

Vad gäller *inkommande tillsynsobjekt* är underlaget för närvarande något mindre bra och kräver att länsstyrelserna sorterar ut vilken tid som faktiskt lagts på *inkommande tillsynsobjekt*. Underlaget kommer dock att förbättras väsentligen på sikt. Främst då det fr.o.m. 2017 finns nya VHT-koder som på motsvarande sätt som denna behovsutredningsmodell skiljer mellan tillsynstid som nedlagts på *återkommande tillsynsobjekt*, respektive *inkommande tillsynsobjekt*. Framtagande av underlag för framtida planering och uppföljning av såväl *återkommande tillsynsobjekt* som *inkommande tillsynsobjekt* kommer därmed att förenklas samt förbättras avsevärt.

Återkommande tillsynsobjekt

Omfattar alla prioriterade förorenade områden (riskklass 1 eller 2) där länsstyrelsen är operativ tillsynsmyndighet. Även enbart BKL-klassade objekt som bedöms som prioriterade och där länsstyrelsen är operativ tillsynsmyndighet kan i undantagsfall räknas till *återkommande tillsynsobjekt*.

Omfattar all egeninitierad tillsyn samt all händelsestyrd tillsyn. Undantaget är eventuell hantering av extremt omfattande objekt som en *avgränsad insats*. Se vidare i följande avsnitt.

Behovet beräknas genom indelning av objekten i kategorier och ansatta schablontider, behovet relateras till det övergripande målet om att alla prioriterade områden ska ha hanterats till år 2050.

Behovsutredning av återkommande tillsynsobjekt - så går det till

Länet gör utdrag ur EBH-stödet på förorenade områden med riskklass 1 och 2 och eventuella andra prioriterade objekt där länsstyrelsen är tillsynsmyndighet. Områdena delas in i de tre kategorierna omfattande, relativt omfattande och ej omfattande. Observera att länets indelning i kategorier kan revideras då ny information tillkommer som bedöms påverka kategoritillhörighet för ett objekt.

Antalet objekt i respektive kategori multipliceras sedan med respektive schablontid (150 dagar, 75 dagar och 25 dagar). Den sammanlagda tiden är det uppskattade tidsbehovet för återkommande tillsynsobjekt från nu till år 2050.

Den sammanlagda tiden delas med antal återstående år fram till 2050 för beräkning av det årliga behovet. Det årliga behovet används för att ge ett mått på hur stor resurs som behöver läggas ned på återkommande tillsynsobjekt under planeringsperiodens treårshorisont för att kunna nå slutmålet till år 2050.

Räkneexempel

Ett län har år 2016 tillsyn över 10 omfattande objekt, 20 relativt omfattande objekt och 10 ej omfattande objekt. Det totala resursbehovet till 2050 är då $(10 \cdot 150) + (20 \cdot 75) + (10 \cdot 25) = 3250$ dagar. Det årliga behovet är $3250/34 = 96$ dagar per år. Under planeringsperioden 2016-2018 behöver $3 \cdot 96 = 288$ dagar läggas på *återkommande tillsynsobjekt*.

Fördjupad beskrivning

Alla prioriterade förorenade områden (riskklass 1 eller 2 och eventuella andra prioriterade objekt) där länsstyrelsen är operativ tillsynsmyndighet motsvarar *återkommande tillsynsobjekt*. Tillsynen av *återkommande tillsynsobjekt* kan riktas mot såväl nedlagda verksamheter som verksamheter som fortfarande är i drift. Tillsyn av *återkommande tillsynsobjekt* initieras i de flesta fall av tillsynsmyndigheten men kan även aktualiseras av händelsestyrda faktorer. Även händelsestyrd tillsyn som exempelvis tillsyn föranledd av exploatering eller nedläggning av verksamhet räknas som tillsyn av *återkommande tillsynsobjekt* i det fall det handlar om prioriterade förorenade områden. I normalfallet bidrar den händelsestyrda tillsynen till någon form av resursbesparing för det totala tillsynsbehovet av objektet. Det kan exempelvis röra sig om en nedläggning av verksamhet som föranleder tillsyn som leder till att området utreds och åtgärdas på motsvarande sätt som om tillsynen hade initierats av tillsynsmyndigheten. Det kan dock förekomma att händelsestyrd tillsyn enbart bidrar till en begränsad resursbesparing sett till målet att slutligen åtgärda objektet. Det kan exempelvis handla om en ledningsdragnings genom ett förorenat område och där tillsynen bara omfattar själva ledningsdragningen. I normalfallet är sådana tillsynsinsatser relativt begränsade och kan därför ofta inrymmas i de föreslagna schablontiderna för *återkommande tillsynsobjekt*.

De prioriterade förorenade områdena ska enligt det nationellt övergripande målet vara åtgärdade till år 2050. De prioriterade förorenade områdena finns, vad gäller länsstyrelsernas objekt, registrerade i den nationella databasen för förorenade områden, EBH-stödet. Ur EBH-stödet kan länsstyrelserna söka ut hur många objekt man har att hantera inom den egna operativa tillsynen fram till år 2050. Med hantera menas att ett prioriterat förorenat område genom tillsynsinsatser går från initiering, via utredningar, åtgärd och uppföljning till slutfört.

Det antal objekt som behöver hanteras årligen behöver också tidsättas. Inom ramen för denna behovsutredningsmodell har det därför tagits fram en kategoriindelning i 3 kategorier samt schablontider för kategorierna. Indelning och schablontider bygger på erfarenheter om resursåtgång från ett antal länsstyrelser. Schablontiderna kan på sikt behöva justeras då bättre underlag om faktiska resursbehov tillkommer.

De prioriterade förorenade områdena som länet har sökt ut i EBH-stödet delas in i kategorierna omfattande, med schablontid 150 dagar, relativt omfattande, med schablontid 75 dagar och ej

omfattande, med schablontid 25 dagar. I tiderna ingår hela hanteringen av objektet, dvs. all tillsynstid som krävs från initiering till dess att objektet kan anses vara slutligt åtgärdat. Tiderna är knutna till objekten i sig och är inte beroende av under hur lång faktisk tidsperiod tillsyn av objekten pågår. Schablontiden för ett *återkommande tillsynsobjekt* kan således fördelas under flera år. Detta faktum kan på sikt utgöra ett problem för beräkning av behov med denna modell. Se vidare om detta under avsnittet "Utvecklingsbehov för modellen avseende återkommande tillsynsobjekt".

Indelningen i kategorier innebär en möjlighet till regional anpassning t.ex. för ett län som har en stor andel komplexa och stora objekt att hantera. Möjligheten till regional anpassning kan innebära att jämförbarheten mellan länen minskar. Därför har ett antal indikatorer tagits fram för att ge viss vägledning vid indelningen i kategorier. Dessa indikerar på kategoritillhörighet för kategorierna omfattande respektive ej omfattande objekt. Objekt som bedöms ligga mellan dessa kategorier eller där det finns liten kunskap om objektet placeras i kategorin relativt omfattande. Indikatorerna är ett stöd vid indelningen i kategorier och utgör inte någon tydlig gränslinje mellan kategorierna.

Det rekommenderas också att indelningen i kategorier bör revideras då ny information om objekten som bedöms påverka kategoritillhörighet tillkommer. Även om inte sådan tydlig information tillkommer är det lämpligt att en översyn av kategoriindelning sker vart tredje år, eller oftare, om så bedöms nödvändigt. Eventuella felbedömningar kan på detta sätt korrigeras då mer kunskap om respektive objekt tillkommer.

Indikatorer för omfattande objekt:

- Omfattande och komplex föroreningsituation, t.ex. förekomst av olika typer av föroreningar och olika typer av förorenade medier (grundvatten, mark, sediment, byggnader etc.).
- Behov av ett flertal delsaneringar.
- Komplex ansvarssituation, t.ex. att flera olika bolag och/eller verksamheter har bidragit till föroreningen.

Indikatorer för ej omfattande objekt:

- Mindre omfattande och komplex föroreningsituation, t.ex. relativt väl avgränsad och enkelt utredd och åtgärdat förorening.
- Okomplicerad och enkelt påvisbar ansvarssituation, t.ex. att enbart ett bolag och/eller verksamhet ensamt har orsakat föroreningen.

Indelningen i kategorier och schablontiderna är avsedda att täcka in normalfallet, dvs. majoriteten av objekten. Men det kan ändå förekomma objekt som bedöms ta längre tid än 150 dagar respektive objekt som bedöms ta mindre tid än 25 dagar. För fallet med en lägre tidsåtgång än 25 dagar bedöms detta inte medföra några skäl till ändring. För fallet med en högre tidsåtgång än 150 dagar kan länen i enskilda fall och där det bedöms som att det krävs väsentligen större resurs göra en objektsspecifik bedömning och därmed frångå schablontiden. Denna möjlighet bör dock användas med stor försiktighet då det annars finns en påtaglig risk för att jämförbarheten mellan länen minskar.

För de fall där det väsentligen större resursbehovet av någon anledning bedöms vara av tillfällig art kan ett alternativt sätt att hantera detta vara att redovisa behovet som en eller flera *avgränsade insatser*. Se vidare om detta under avsnittet om *avgränsade insatser*.

Antalet områden i respektive kategori multipliceras sedan med den ansatta schablontiden eller i undantagsfall, den enskilt bedömda tiden. Summan ger ett totalt resursbehov för återkommande tillsynsobjekt fram till år 2050. Det totala resursbehovet delas med antal återstående år t.o.m. 2050 för ett årligt behov uttryckt i dagar. Detta behov kan sedan läggas in i den löpande treårsplaneringen. Enkelt uttryckt används objekten och schablontiderna för att beräkna ett antal dagar som behöver läggas ned årligen för att slutligen kunna nå slutmålet år 2050. Det årliga resursbehovet uttryckt i dagar fördelas sedan på ett antal återkommande tillsynsobjekt som man behöver arbeta med under året.

Omräkning av det totala resursbehovet bör göras minst vart tredje år men kan ske med tätare mellanrum om detta bedöms som nödvändigt. Det skulle exempelvis kunna vara aktuellt om ny information om en viss typ av objekt som påverkar objektens antal eller omfattning kommit fram. Omräkningen medför även att eventuella felbedömningar av kategoritillhörighet kan justeras.

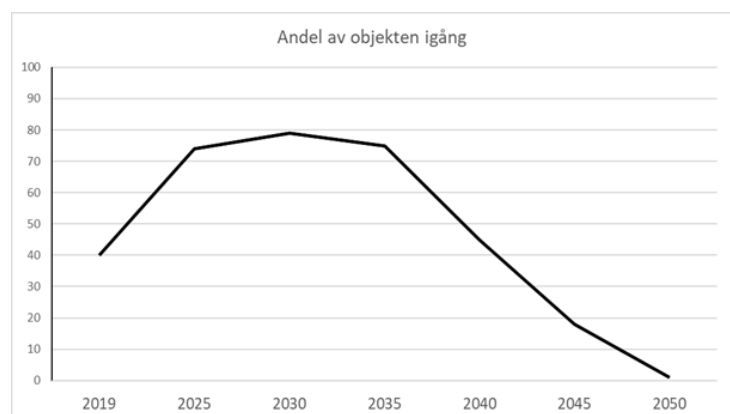
Särskilt om ackumulering av totalt resursbehov

Det bör beaktas att en ackumulering av det totala resursbehovet sker i det fall det beräknade tillsynsbehovet inte kan riktas mot återkommande tillsynsobjekt ett visst år. Tillsyn av återkommande tillsynsobjekt som inte sker under ett visst år kvarstår till följande år och leder till en ackumulering av resursbehov. Notera att det inte är tillsynsresursen mot ett visst objekt som avgör om en ackumulering sker eller inte. Om det beräknade tillsynsbehovet för året har kunnat läggas ned på återkommande tillsynsobjekt, detta oavsett mot vilket av de återkommande objekten tillsynen riktats mot så uppstår ingen ackumulering.

Förtydligande om modellen och eventuellt behov av justering av framräknat behov

Det årliga behov som räknas fram för återkommande tillsynsobjekt är det tillsynsbehov som genomsnittligen skulle behövas förutsatt att behovet kan fördelas ut jämnt över kvarvarande år fram till 2050. Det finns dock två inbyggda problem med att helt och hållet efterfölja modellens tanke om genomsnittlig tid som årlig resurs.

1) Målet med EBH-tillsynen är att driva ett objekt från initiering, utredning och vid behov till åtgärder. I normalfallet är ett EBH-ärende utsträckt i tid över flera år. Detta innebär att en större andel av tillsynen behöver utföras tidigare under perioden fram till 2050 för att ge ärendena den tid som behövs för att åstadkomma tillsynens mål. I praktiken behöver många fler objekt initieras i ett tidigare skede för att dessa ska hinna fullföljas till 2050. Således är behovet också större i nuläget än vad det kommer att vara närmare 2050 då det i större utsträckning kommer att handla om att slutföra redan påbörjade objekt. Fenomenet illustreras i ett hypotetiskt län i bilden.

2. Schablontiderna för objektskategorierna kan innebära såväl underskattning som överskattning av resursbehovet. Upplevelsen är sannolikt att behovet underskattas vilket är en naturlig följd av arbets sättet dvs att prioritera de värsta och sannolikt också de mest tidskrävande objekten först. I

praktiken innebär det att behovet sannolikt underskattas i nuläget men kommer att överskattas i ett senare skede. Således är behovet också av denna anledning större i nuläget än vad det kommer att vara närmare 2050.

Med anledning av ovanstående, dvs att det sannolikt finns en inbyggd underskattning av behovet under nuvarande tidsperiod kan det behöva göras justeringar av det behov som beräknas med modellen. Någon närmare vägledning om hur denna justering ska göras lämnas dock inte. Respektive länsstyrelse rekommenderas att utgå från förutsättningarna sitt län givet de ovan angivna bristerna i modellen.

Avgränsade insatser

Omfattar all tidsmässigt avgränsad tillsyn riktad mot förorenade områden i riskklass 3 eller 4 inklusive enbart identifierade områden. *Avgränsade insatser* kan även riktas mot *återkommande tillsynsobjekt* t.ex. vid branschvisa genomgångar eller andra temporära anhopningar av resursbehov. *Avgränsade insatser* kan även användas för att redovisa resursbehov för ett mycket omfattande *återkommande tillsynsobjekt* men enbart då behovet bedöms vara temporärt.

Omfattar normalt sett en egeninitierad och tidsmässigt avgränsad tillsynsinsats.

Behovsutredning av avgränsade insatser - så går det till

Länet noterar ett behov av en *avgränsad insats* t.ex. genom att en ny bransch eller förening aktualiseras. Det kan även vara fråga om att samlat och effektivt utföra tillsyn över en bransch som tar orimligt mycket resurs i anspråk. Länet tar fram en plan för insatsen och avsätter ett resursbehov för densamma. Av planen ska både det totala och det årliga behovet för "projektet" framgå.

Räkneexempel

En *avgränsad insats* beräknas enligt projektplanen ta 50 dagar att genomföra. Projektet ska fördelas lika på 2 år. Det årliga resursbehovet uppgår till $50/2=25$ dagar.

Fördjupad beskrivning

En *avgränsad insats* kan exempelvis utgöras av ett projekt som hanterar en grupp av objekt till följd av ny kunskap eller andra faktorer. Ett typiskt exempel kunde vara att det uppstår ett behov av att genomföra ett projekt som rör en genomgång av en viss bransch som länsstyrelsen har tillsyn över.

Eventuella följer av en *avgränsad insats*, som exempelvis att nya *återkommande tillsynsobjekt* tillkommer, bör i normalfallet, så snart som möjligt planeras som vilket *återkommande tillsynsobjekt* som helst. Enkelt uttryckt är då själva genomgången av branschen den *avgränsade insatsen*, medan följden av insatsen dvs. tillsynsbehovet för ett tillkommande *återkommande tillsynsobjekt*, räknas som tillsyn av *återkommande tillsynsobjekt*.

Återkommande tillsynsobjekt som bedömts ha ett väsentligen större resursbehov än kategorin omfattande hanteras i normalfallet genom en objektsspecifik resursbedömning som förs till just *återkommande tillsynsobjekt*. En alternativ hantering, för de fall där det förstärkta resursbehovet bedöms vara av temporär eller tidsmässigt avgränsad art, är att se tillsynen som en i tid avgränsad och projektliknande insats och redovisa denna som en *avgränsad insats*.

Behovet vad gäller *avgränsade insatser* avgörs av omfattning etc. av de objekt som avses ingå i insatsen samt av insatsens natur i sig själv. Typiskt sett bör någon typ av projektplan eller motsvarande behandla ett sådant behov.

Avseende behovet för *avgränsade insatser* är dessa ofta svåra att förutse och därmed att kalkylera med på lång sikt, behovet för *avgränsade insatser* blir i praktiken oftast bara aktuellt att utreda i det korta perspektivet dvs. på tre års sikt. I det fall *avgränsade insatser* används för att visa behovet av resurs för ett mycket omfattande *återkommande tillsynsobjekt* kan tidshorizonten vara längre. Denna möjlighet bör dock förbehållas *återkommande tillsynsobjekt* där insatsen faktiskt är tidsmässigt avgränsad. I annat fall är det att föredra att göra tillägg till schablontid för omfattande *återkommande tillsynsobjekt*.

Inkommande tillsynsobjekt

Omfattar alla ej prioriterade förorenade områden (riskklass 3 eller 4 samt ej riskklassade objekt som inte bedöms som prioriterade) där Länsstyrelsen är operativ tillsynsmyndighet, detta oavsett om verksamheten som orsakat föroreningen är nedlagd eller fortfarande i drift.

Omfattar all egeninitierad tillsyn samt all händelsestyrd tillsyn.

Behovet beräknas enbart utgående från utdrag ur tidredovisningssystemet och är inte beroende av hur många objekt Länsstyrelsen har operativ tillsyn över. Initialt beräknas resursbehovet genom att länen uppskattar nedlagd tid för all tillsyn som berör ej prioriterade objekt. Sedan 2017 finns det dock nya VHT-koder som på motsvarande sätt som denna behovsutredningsmodell skiljer mellan tillsynstid som nedlagts på *återkommande tillsynsobjekt* respektive *inkommande tillsynsobjekt*. Detta innebär att behovet för *inkommande tillsynsobjekt* kan beräknas genom uttag av nedlagd tid för summan av VHT-koderna under den övergripande koden för *inkommande tillsynsobjekt* (5752). Det går dock inte att tillämpa detta fullt ut förrän tidsredovisning skett på detta sätt under minst ett år dvs. tidigast vid behovsutredning som genomförs 2018.

Behovsutredning av inkommande tillsynsobjekt - så går det till före ändring av VHT-koder har slagit igenom fullt ut dvs. fram till 2018.

Länet uppskattar nedlagd tid för tillsyn som berör ej prioriterade förorenade områden för de senaste tre åren. Uppskattningen bör ske enligt vad som beskrivs under avsnittet fördjupad beskrivning. Underlag till uppskattning bör om möjligt hämtas ur tidredovisningssystemet. Beroende på hur respektive län valt att redovisa sin tid kan uppgifterna vara till viss hjälp för uppskattningen. Initialt får det dock accepteras att behovet för *inkommande tillsynsobjekt* bygger på relativt vag grund i många fall.

Behovsutredning av inkommande tillsynsobjekt - så går det till efter ändring av VHT-koder slagit igenom fullt ut, dvs. tidigast 2018.

Länet gör utdrag ur tidredovisningssystemet för VHT-koderna under koden 5752 *Inkommande tillsynsobjekt*. Tidsperioden för utdrag blir från början enbart ett år men bör på sikt utsträckas till tre år för att minimera effekter av ett särskilt händelserikt respektive händelsefattigt år. Summan delas med det antal år som utdraget gäller för att erhålla det genomsnittliga årliga behovet. Det årliga behovet ger ett mått på hur stor resurs som behöver läggas ned på *inkommande tillsynsobjekt*.

Räkneexempel

Ett län har under åren 2013-2015 uppskattningsvis lagt ned 200 dagar på inkommande tillsynsobjekt. Det årliga genomsnittliga resursbehovet uppgår till ca 47 dagar. Av dessa utgörs 37 dagar av tillsyn som berör exploatering. Länet bedömer att det är en orimligt stor resurs som läggs på *inkommande tillsynsobjekt* till följd av exploatering och bedömer att det finns ett behov av en *avgränsad insats* för att effektivisera tillsynen (läs mer under avsnittet om avgränsade insatser).

Från och med 2018 gör länet istället ett utdrag ur tidredovisningssystemet för VHT-koderna under koden 5752. Beräkning i övrigt sker dock på samma sätt som tidigare.

Fördjupad beskrivning

Ej prioriterade förorenade områden, dvs. områden med riskklass 3 och 4 samt ej riskklassade områden som ej bedöms som prioriterade är att betrakta som *inkommande tillsynsobjekt*. Tillsyn av *inkommande tillsynsobjekt* initieras i princip uteslutande av händelsestyrda faktorer men i enstaka fall kan det förekomma att tillsynsmyndigheten initierar tillsyn av *inkommande tillsynsobjekt*. Det kan exempelvis vara fallet för objekt som redan åtgärdats men där det kan finnas behov av viss uppföljande tillsyn avseende restföroreningar. Främst avses då objekt som före åtgärd utgjorts av ett *återkommande tillsynsobjekt* men efter åtgärd blivit ett *inkommande tillsynsobjekt*.

Avseende behovet för tillsyn av *inkommande tillsynsobjekt* beräknas detta utgående från länens egna erfarenheter om antal ärenden/objekt samt tidsåtgång för dessa. Lämpligen använder man sig då av 3 års erfarenheter av resursåtgång för att motverka att man beräknar behovet för inkommande tillsynsobjekt baserat på ett år med extremt hög eller tvärtom, extremt låg resursbelastning. *Inkommande tillsynsobjekt* kan exempelvis uppkomma till följd av exploatering eller nedläggning av verksamhet. I princip ska alla tillsynsinsatser som inte berör *återkommande tillsynsobjekt* och som inte ska hänföras till en *avgränsad insats* räknas till behovet för tillsyn av *inkommande tillsynsobjekt*.

Det totala resursbehovet delas med antal år som uppskattningen eller utdraget gäller för. Detta ger ett genomsnittligt årligt behov som ansätts som resursbehov för tillsyn av inkommande tillsynsobjekt.

Noteras bör att utredning av resursbehov för *inkommande tillsynsobjekt* efter ändring av nya VHT-koder för tillsyn av förorenade områden slagit igenom fullt ut, dvs. tidigast 2018, förenklas väsentligen. Utredningen kommer då att begränsas till att göra utdrag på VHT-koderna under koden 5752. Även då bör dock behovet baseras på ett medelvärde över 3 år för att undvika avvikelser till följd av variationer i resursbelastning. För det första aktuella året, dvs. 2018 kan det dock accepteras att enbart använda redovisad tid för 2017.